

Врз основа на член 20 став 1 точка 4 од Статутот на Акционерското друштво за производство на електрична енергија, Електрани на Македонија, во државна сопственост, Скопје („Службен весник на Република Македонија“, број 74/05, 100/08, 162/08 и 21/15), и член 14 став 1 од Деловникот за работа на Управниот одбор на Акционерското друштво за производство на електрична енергија, Електрани на Македонија, во државна сопственост, Скопје, Управниот одбор на Друштвото на состанокот одржан на 29.6.2016 година, донесе

ОДЛУКА
за усвојување на Ревизорски извештај за 2015 година

1. Се усвојува Ревизорскиот извештај на независните ревизори Дилоит ДОО Скопје, извршен на Финансискиот извештај на АД ЕЛЕМ-Скопје за 2015 година.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето.

УО бр.02-4257/24/1
29.6.2016 година
Скопје

27

АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧНА
ЕНЕРГИЈА ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА
ВО ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ
Бр. 05-4253/1
29.06 2016 год.
СКОПЈЕ

АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА,
во државна сопственост, Скопје

Финансиски извештаи
за годината што завршува на
31 декември 2015 и
Извештај на независните ревизори

СОДРЖИНА:

	Страна
Извештај на независните ревизори	1 – 3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за финансиската состојба	5
Извештај за промени во акционерската главнина	6
Извештај за паричните текови	7
Белешки кон финансиските извештаи	8 – 49
Прилог 1 - Годишен извештај	
Прилог 2 – Годишна сметка	

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО РАКОВОДСТВОТО И АКЦИОНЕРИТЕ НА АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје

Бевме ангажирани да извршиме ревизија на приложените финансиски извештаи (стр. 4 до 49) на АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје (во понатамошниот текст "Друштвото"), кои се состојат од извештај за финансиска состојба на ден 31 декември 2015 година и извештајот за сеопфатната добивка, извештај за промените во акционерската главнина и извештај за паричните текови за годината што тогаш завршува, како и преглед на значајните сметководствени политики и останати белешки кон финансиски извештаи.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиските извештаи во согласност со сметководствените стандарди кои се применуваат во Република Македонија и интерна контрола за која раководството смета дека е неопходна за подготвување на финансиските извештаи кои не содржат материјално погрешно прикажување, без разлика дали тоа е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на ревизијата спроведена во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Заради прашањата опишани во Основите за воздржување од давање на мислење, ние не бевме во можност да собереме доволни и соодветни ревизорски докази како основа за ревизорско мислење.

Основи за воздржување од давање на мислење

Како што е обелоденето во Белешката 3.5 и 16 кон придружните финансиски извештаи, недвижностите, постројките и опремата за годината што завршува на 31 декември 2015 година се признати во износи кои базираат на порано важечките сметководствени прописи во Република Македонија кои пропишуваа ревалоризација на набавната вредност и на исправката на вредноста на недвижностите, постројките и опремата со примена на општ индекс на цени на индустриските производи и примена на пропишани стапки на амортизација. Ваквиот сметководствен третман не е во согласност со барањата на МСС 16 – „Недвижности, постројки и опрема“, ниту со барањата на денот на првата примена на МСФИ 1 - Примена на Меѓународните стандарди за финансиско известување за прв пат. Понатаму, во текот на 2015 година Друштвото извршило детални анализи за утврдување на стратешките резервни делови, кои можат да се користат само со одредени ставки на недвижностите, постројките и опремата и за кои се очекува дека ќе се користат подолго од еден пресметковен период, и притоа извршило рекласификација на истите од залихите во недвижностите, постројките и опремата по нето сметководствена вредност во износ од 320,349 илјади денари со што ја променило својата сметководствената политика за евиденција на стратешки резервни делови, без да изврши ретроактивна примена, односно корекција на почетното салдо на секоја компонента на акционерската главнина на која промената имала влијание, што не е во согласност со барањата на Меѓународниот сметководствен стандард (МСС) 8 - „Сметководствени политики, промена на сметководствени проценки и грешки“. Исто така, раководството не ги ревидирало недвижностите, постројките и опремата за загубите од обезвреднување на средствата, што не е во согласност со Меѓународниот сметководствен стандард (МСС) 36 - „Обезвреднување на средства“. Поради природата на евиденциите на Друштвото ние не бевме во состојба да ги утврдиме ефектите врз вредноста на недвижностите, постројките и опремата и ревалоризационите резерви на финансиските извештаи на Друштвото на ден 31 декември 2015 година, ниту ефектите на нето резултатот за годината што завршува на истиот ден.

(продолжува)

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО РАКОВОДСТВОТО И АКЦИОНЕРИТЕ НА АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје (продолжение)

Основи за воздржување од давање на мислење (продолжение)

Како што е обелоденето во Белешка 3.8.4, 19 и 22 кон придружните финансиски извештаи, Друштвото врши исправка на вредноста на застарени побарувања од купувачи кои се во стечај или ликвидација, додека за дел од старите побарувања од јавни институции наследени при трансформацијата на ЕСМ АД – Скопје на ден 31 август 2005 година и подоцна како резултат на судското порамнување за истите на 30 март 2011 година, за кои Друштвото во 2011 година потпишало спогодби за наплата во рок од 5 до 10 години и чија нето сметководствена вредност на 31 декември 2015 година изнесува 198,349 илјади денари, наплатата се врши со значително задоцнување, додека исправката на вредноста Друштвото ја врши целосно при застареност над 3 години. Ваквиот третман не е во согласност со сметководствените стандарди кои се применуваат во Република Македонија коишто предвидуваат сведување на сметководствената вредност на побарувањата на надоместливиот износ на крајот на периодот на известување и притоа обезвреднувањето на побарувањата треба да се изврши во моментот кога е идентификувано. Како резултат на тоа, не бевме во состојба да ги утврдиме ефектите врз нето сметководствената вредност на побарувањата од купувачи на ден 31 декември 2015 година, ниту врз нето резултатот и потенцијалниот данок на добивка за годината што тогаш завршува.

Како што е обелоденето во Белешките 3.7 и 21 кон придружните финансиски извештаи, на 31 декември 2015 година, нето сметководствената вредност на залихите изнесува 2,540,012 илјади денари. Друштвото не извршило детални анализи со кои би ги потврдило квалитативните карактеристики на залихите со цел утврдување на нефункционалните залихи. Согласно претходно наведеното, а и со оглед на природата на евиденцијата на залихите, ние не бевме во можност да се увериме дали и во кој износ е потребно да се изврши дополнителна исправка на вредноста за нефункционалните залихи за нивно сведување на пониската од набавната и нето реализационата вредност, како ни за евентуалните ефекти кои наведената исправка на вредноста може да ја има на финансиски извештаи на Друштвото, вклучувајќи ги и потенцијалните ефекти на данокот на добивка, на ден и за годината што завршува на 31 декември 2015 година.

Како што е обелоденето во Белешка 3.8.1 и 17 кон придружните финансиски извештаи, вложувањата во подружници се евидентираат по нивната набавна вредност намалена за евентуалното обезвреднување. На 31 декември 2015 година повеќето од подружниците оствариле нето загуба во вкупен износ од 114,309 илјади денари и притоа Друштвото не извршило сведување на сметководствената вредност на овие вложувања до нивната надоместлива вредност. Ваквиот третман не е во согласност со сметководствените стандарди кои се применуваат во Република Македонија коишто предвидуваат сведување на сметководствената вредност на вложувањата на надоместливиот износ на крајот на периодот на известување и притоа обезвреднувањето на вложувањето треба да се изврши во моментот кога е идентификувано. Како резултат на сето ова, не бевме во состојба да ги утврдиме ефектите врз нето сметководствената вредност на вложувањата во подружници на ден 31 декември 2015 година, ниту врз нето резултатот и потенцијалниот данок на добивка за годината што завршува на истиот ден.

Воздржување од давање на мислење

Поради важноста на наодите дадени во претходните параграфи, ние не изразуваме мислење за наведените финансиски извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2015, составени во согласност со сметководствената регулатива која се применува во Република Македонија.

Обрнување на внимание

Обрнуваме внимание на следниве прашања:

- (а) Како што е наведено во Белешка 16 кон придружните финансиски извештаи, Друштвото превземало активности за запишување на правото на сопственост врз дел од евидентираната вредност на градежните објекти. За дел од градежните објекти Друштвото поседува само право на користење, а како носител на сопственоста се јавува Република Македонија. Владата на Република Македонија, во согласност со Законот за трансформација на АД ЕСМ, превземала обврска дека земјиштето и градежните објекти на Друштвото кои претходно биле во државна сопственост ќе бидат пренесени во сопственост на Друштвото. Друштвото моментално е во постапка за регистрација на дел од градежните објекти.

(продолжува)

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО РАКОВОДСТВОТО И АКЦИОНЕРИТЕ НА АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје (продолжение)

Обрнување на внимание (продолжение)

- (б) Како што е наведено во Белешка 33 кон придружните финансиски извештаи, судските постапки покренати против Друштвото изнесуваат вкупно 1,128,209 илјади денари. На датумот на придружните финансиски извештаи, Друштвото евидентирало резервирања од потенцијални загуби врз основа на судски спорови во износ од 221,941 илјади денари. За останатиот дел од потенцијалните обврски на Друштвото на 31 декември 2015 година во висина од 906,268 не е евидентирано било какво резервирање на денот на известување бидејќи Раководството на Друштвото смета дека истите нема да резултираат во материјално значајни обврски и одлив на средства.
- (в) Како што е обелоденето во Белешката 23 кон придружните финансиски извештаи, авансите дадени на добавувачи во износ од 591,537 илјади денари, вклучуваат износ од 362,374 илјади денари кои се однесуваат на аванс даден на еден добавувач. Авансот бил обезбеден со банкарска гаранција во корист на Друштвото. Бидејќи добавувачот не ги исполнил договорените обврски, Друштвото започнало постапка за активирање на банкарската гаранција и раскинување на договорот. Последователно, по барање од страна на добавувачот и судска одлука, Друштвото добило ограничување за активирање на банкарската гаранција, во форма на временна мерка до септември 2016 година. Во врска со тоа, Друштвото превземало мерки, согласно најдобрите правни совети.
- (г) Како што е обелоденето во Белешката 2.1 и 3.11 кон придружните финансиски извештаи, Друштвото претставува матична компанија на Групацијата АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје чиишто консолидирани финансиски извештаи подготвени во согласност со барањата на сметководствената регулатива која се применува во Република Македонија се издадени посебно. Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје на ден и за годината која завршува на 31 декември 2015, биле поднесени во Централниот Регистар на Република Македонија на 30 март 2016 година.

Нашето мислење не е квалификувано во врска со овие прашања.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е одговорно за подготвување на годишниот извештај (прилог 1 кон финансиските извештаи) и годишната сметка (прилог 2 кон финансиските извештаи) во согласност со Законот за трговски друштва и истите беа прифатени и одобрени од раководството и кои Друштвото е во обврска да ги поднесе до Централниот регистар на Република Македонија. Наша одговорност е да издадеме мислење во врска со конзистентноста на годишниот извештај со годишната сметка и финансиски извештаи на Друштвото. Ние ги извршивме нашите постапки во согласност со Законот за ревизија на Република Македонија и Меѓународниот стандард за ревизија 720 – Одговорности на ревизорот во врска со други информации во документи кои содржат ревидирани финансиски извештаи. Според наше мислење историските финансиски информации обелоденети во годишниот извештај се конзистентни со годишната сметка и приложените ревидирани финансиски извештаи на Друштвото, за годината што завршува на 31 декември 2015, освен за презентираниите рекласификации како што е наведено во Белешката 3.13 кон придружните финансиски извештаи.

Дилоит ДОО

Лидија Нануш
Директор

Скопје, 29 јуни 2016 година

Александар Аризанов
Овластен ревизор

ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНАТА ДОБИВКА
Година што завршува на 31 декември 2015
(Во илјади денари)

	Белешка	2015	2014
Приходи			
Приходи од продажба на електрична енергија	5	13,367,780	12,310,526
Останати приходи	6	818,710	647,330
		<u>14,186,490</u>	<u>12,957,856</u>
Трошоци			
Зголемување/(Намалување) на залихи на јаглен		108,182	(41,206)
Трошоци за производство на лигнит	7,8,9,10,11	(6,208,769)	(5,820,769)
Амортизација	7	(1,992,800)	(1,813,435)
Трошоци за вработените	8	(1,614,331)	(1,677,694)
Трошоци за одржување и осигурување	9	(512,391)	(461,863)
Суровини и потрошни добра	10	(1,157,391)	(1,735,317)
Останати оперативни трошоци	11	(974,040)	(913,102)
Исправка на вредноста на вложувањата во подружниците	17	(2,090)	-
Исправка на вредноста и отпис на побарувањата од купувачи и останати побарувања	12	(972,054)	(1,053,470)
		<u>(13,325,684)</u>	<u>(13,516,856)</u>
Добивка/(Загуба) од работењето		<u>860,806</u>	<u>(559,000)</u>
Приходи од финансирање	13	50,211	50,104
Расходи од финансирање	14	(348,278)	(346,250)
Добивка/(Загуба) пред оданочување		562,739	(855,146)
Данок на добивка	15	(152,595)	(19,596)
Нето добивка/(загуба) за годината		<u>410,144</u>	<u>(874,742)</u>
Останата сеопфатна добивка		-	-
Вкупна сеопфатна добивка/(загуба) за годината		<u>410,144</u>	<u>(874,742)</u>

Белешките кон финансиските извештаи
 претставуваат составен дел на овие финансиски извештаи.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА
На 31 декември 2015
(Во илјади денари)

	Белешка	31 декември 2015	31 декември 2014
СРЕДСТВА			
Нетековни средства			
Нематеријални средства	16	616,498	459,448
Недвижности, постројки и опрема	16	41,095,334	41,595,003
Вложувања во подружници и заеднички вложувања	17	713,769	609,939
Финансиски средства расположливи за продажба	18	1,856	1,857
Долгорочни побарувања	19	83,002	611,681
Останати финансиски средства	20	12,791	12,791
		<u>42,523,250</u>	<u>43,290,719</u>
Тековни средства			
Залихи	21	2,540,012	2,713,888
Побарувања од купувачи и останати побарувања	22	2,981,073	3,506,709
Однапред платени трошоци	23	666,337	810,315
Краткорочни депозити во банки	24	211,610	87,445
Пари и парични еквиваленти	25	197,881	85,458
		<u>6,596,913</u>	<u>7,203,815</u>
ВКУПНО СРЕДСТВА		<u>49,120,163</u>	<u>50,494,534</u>
АКЦИОНЕРСКА ГЛАВНИНА И ОБВРСКИ			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	26	31,738,878	31,738,878
Резерви		1,067,766	1,193,140
Останат капитал		1,432,238	1,432,239
Акумулирана загуба		(239,300)	(774,818)
		<u>33,999,582</u>	<u>33,589,439</u>
Нетековни обврски			
Долгорочни позајмици	27	8,991,447	10,329,025
Резервирања	28	1,123,083	854,640
Донации	29	31,323	28,554
		<u>10,145,853</u>	<u>11,212,219</u>
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	30	3,431,565	4,297,451
Тековна доспеаност на долгорочни позајмици	27	1,543,163	1,321,232
Краткорочни позајмици	31	-	74,193
		<u>4,974,728</u>	<u>5,692,876</u>
Вкупно обврски		<u>15,120,581</u>	<u>16,905,095</u>
ВКУПНО АКЦИОНЕРСКА ГЛАВНИНА И ОБВРСКИ		<u>49,120,163</u>	<u>50,494,534</u>

Белешките кон финансиските извештаи
 претставуваат составен дел на овие финансиски извештаи.

Финансиските извештаи се одобрени од страна на Управниот одбор на Друштвото на ден 29 февруари 2016 година.

Финансиските извештаи во име на АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје се верификувани од:

Дејан Бричковски
 Генерален директор

Гордана Димитриеска Кочоска
 Директор за финансиски работи

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ ВО АКЦИОНЕРСКАТА ГЛАВНИНА

Година што завршува на 31 декември 2015

(Во илјади денари)

	<u>Акционер. капитал</u>	<u>Резерви</u>	<u>Останат капитал</u>	<u>Акумули- рана загуба</u>	<u>Вкупно</u>
Состојба на 1 јануари 2014 година	31,738,878	1,193,140	1,429,601	91,595	34,453,214
Загуба за годината	-	-	-	(874,742)	(874,742)
Останато	-	-	2,638	8,329	10,967
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-	-
Состојба на 1 јануари 2015	<u>31,738,878</u>	<u>1,193,140</u>	<u>1,432,239</u>	<u>(774,818)</u>	<u>33,589,439</u>
Добивка за годината	-	-	-	410,144	410,144
Покривање на загуби	-	(125,374)	-	125,374	-
Останато	-	-	(1)	-	(1)
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2015	<u>31,738,878</u>	<u>1,067,766</u>	<u>1,432,238</u>	<u>(239,300)</u>	<u>33,999,582</u>

Белешките кон финансиските извештаи
претставуваат составен дел на овие финансиски извештаи.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ
Година што завршува на 31 декември 2015
(Во илјади денари)

	2015	2014
Парични текови од оперативни активности		
Добивка/(загуба) пред оданочување	562,739	(855,146)
Корекции за:		
Корекција на грешка од минати години	-	8,329
Амортизација	1,992,800	2,363,957
Исправка на вредноста на вложувања во подружници	2,090	-
Исправка на вредноста и отпис на побарувањата од купувачите и останатите побарувања, нето	868,053	1,053,470
Курсни разлики, нето	27,169	743
Расходи по камати, нето	298,067	295,403
Кусоци на залиха	176	4,024
Вредносно усогласување на залихи	2,548	-
Резервирања за рекултивација на земјиште	191,570	94,830
Резервации за користи на вработените, нето	43,215	31,827
Резервирање од потенцијални загуби по основ на судски спорови	86,455	71,667
Неотпишана вредност на отуѓени и расходувани недвижности, постројки и опрема	234	7,593
Приход од отпис на обврски	(20)	(7,857)
Приходи од амортизација на донации	(2,601)	(2,271)
Приходи од учество во добивка од подружници	-	(255,731)
Оперативна добивка пред промени во обртниот капитал	4,072,495	2,810,838
Промена во обртниот капитал		
Намалување на залихите	171,152	79,784
Намалување на побарувањата од купувачи, останати побарувања и долгорочни побарувања	290,237	757,491
(Намалување)/зголемување на обврските кон добавувачи и останати обврски	(1,038,695)	291,607
	3,495,189	3,939,720
Платени камати	(298,067)	(344,999)
Платен данок на добивка	(54,362)	(24,914)
Нето пари од оперативни активности	3,142,760	3,569,807
Парични текови од инвестициони активности		
Набавка на материјални и нематеријални средства, нето од приливи	(1,650,416)	(4,076,125)
Вложувања во подружници	(105,920)	-
Вложувања во краткорочни депозити во банка	(124,165)	(57,704)
Приливи од дадени кредити на домашни правни лица	40,004	680
Приливи од учество во добивка од подружници	-	255,731
Нето пари користени за инвестициони активности	(1,840,497)	(3,877,418)
Парични текови од финансиски активности		
(Одливи)/Приливи за/од кредити, нето	(1,189,840)	296,001
Нето пари (користени за)/од финансиски активности	(1,189,840)	296,001
Нето зголемување/(намалување) на паричните средства	112,423	(11,610)
Парични средства на почетокот на годината	85,458	97,068
Парични средства на крајот на годината	197,881	85,458

Белешките кон финансиските извештаи
 претставуваат составен дел на овие финансиски извештаи.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

АД ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА, во државна сопственост, Скопје (во понатамошниот текст “Друштвото” или “АД ЕЛЕМ”) е наследна компанија формирана со поделбата на производствената дејност на вертикално интегрираното Електростопанство на Македонија АД Скопје. Деловното реструктурирање беше завршено на 1 септември 2005 година и Друштвото беше регистрирано во Судот во Скопје под трег.бр. 5021/05 од 9 септември 2005 година. Единствен сопственик на Друштвото е Владата на Република Македонија.

Основна дејност на Друштвото е производство на електрична енергија, која е регулирана со Законот за енергетика (Службен весник бр. 16/2011, 136/2011, 79/2013, 164/2013, 41/2014, 151/2014 и 33/2015). На ден 18 ноември 2005 Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија донесе Одлука за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност производство на електрична енергија под евидентен број ЕЕ-05.01.1/5. Временскиот период на важење на лиценцата е 35 години и е со важност до 1 ноември 2040 година.

Исто така, Друштвото е вклучено во активности за ископ на лигнит кој се користи во термоцентралите. На 31 декември 2015 година, оперативната структура на Друштвото е составена од дирекција и 7 регистрирани производствени единици лоцирани низ Република Македонија.

На 31 декември 2015 година Друштвото имаше 4,772 вработени (2014: 4,498 вработени).

2. ОСНОВИ ЗА ПОДГОТОВКА НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

2.1 Основи за подготвување и презентирање на финансиските извештаи

Во согласност со одредбите на Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр.28/04, 84/05, 71/06, 25/07, 87/08, 17/09, 23/09, 42/10, 48/10, 8/11, 21/11, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 13/14, 41/14, 138/14, 88/15 и 192/15) правните лица во Република Македонија имаат обврска да водат сметководство и да подготвуваат финансиски извештаи во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во Службен весник на Република Македонија.

На 29 декември 2009 година, донесен е нов Правилник за водење сметководство (“Службен весник на РМ” 159/09, 164/10 и 107/11) во кој се објавени Меѓународните сметководствени стандарди (МСС), Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), заедно со толкувањата на Постојниот комитет за толкување (ПКТ) и толкувањата на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување (КТМФИ), утврдени и издадени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) заклучно со 1 јануари 2009 година. Овој правилник се применува од 1 јануари 2010 година.

Меѓутоа, до датумот на составување на придружните финансиски извештаи не се преведени и објавени сите измени и дополнувања на МСС/МСФИ и толкувањата на КТМФИ кои стапиле на сила за годишните периоди кои започнуваат на 1 јануари 2009 година. Притоа придружните финансиски извештаи на Друштвото се прикажани во согласност со билансните шеми објавени во Правилникот за формата и содржината на годишната сметка (“Службен весник на Република Македонија” бр. 60/14), чиј сет на финансиски извештаи отстапува од оние дефинирани во МСС 1 – Презентирање на финансиските извештаи и притоа во поединечни делови отстапува од начинот на презентација на одредени билансни позиции предвидени со наведениот стандард. Објавените стандарди и толкувања кои на сила во тековниот период, а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени, како и објавените стандарди и толкувања кои сè уште не се во примена се обелоденети во белешките 2.2 и 2.3.

Во врска со погоре наведеното, а имајќи ги во предвид потенцијално материјалните значајни ефекти од разликите помеѓу сметководствените прописи на Република Македонија и МСФИ/МСС, кои можат да имаат влијание на реалноста и објективноста на финансиските извештаи на Друштвото, придружените финансиски извештаи не можат да се сметаат за финансиски извештаи изготвени во согласност со МСФИ и МСС.

Финансиските извештаи се составени во согласност со принципот на набавна вредност, освен ако не е поинаку наведено во сметководствените политики кои се дадени во натамошниот текст. Во составувањето на овие финансиски извештаи Друштвото ги применува сметководствените политики наведени во белешката 3.

Износите содржани во финансиските извештаи на Друштвото се прикажани во илјади македонски денари. Денарот претставува официјална валута на известување во Република Македонија.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

2. ОСНОВИ ЗА ПОДГОТОВКА НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ (продолжение)

2.1 Основи за подготвување и презентирање на финансиските извештаи (продолжение)

Како што е обелоденето во Белешка 3.10 од овие финансиски извештаи, АД ЕЛЕМ е матично друштво на 7 друштва. Вложувањата во овие поврзани друштва во овие неконсолидирани финансиски извештаи се искажани по набавна вредност намалена за евентуалното обезвреднување. Согласно Меѓународниот сметководствен стандард (МСС) 27 “Консолидирани и посебни финансиски извештаи”, Друштвото ги состави и издаде своите консолидирани финансиски извештаи за деловната 2015 година, во согласност со барањата на сметководствената регулатива која се применува во Република Македонија и ги поднесе во Централниот Регистар на Република Македонија на 30 март 2016 година.

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се на сила во тековниот период, а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени

На денот на издавањето на овие финансиски извештаи, подолу наведените стандарди и измени на стандарди беа издадени од страна на Одборот за меѓународни сметководствени стандарди и толкувања објавени од страна на Комисијата за толкувања за меѓународно финансиско известување, но истите не се официјално усвоени во Република Македонија.

- Измени на МСФИ 7 “Финансиски инструменти: Обелоденувања” – Измени со кои се подобруваат обелоденувањата на објективната вредност и ризикот на ликвидност (ревидиран во март 2009, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2009 година);
- Измени на МСФИ 1 “Првично усвојување на меѓународните стандарди за финансиско известување” – Дополнителни исклучоци за ентитети кои прв пат ги применуваат МСФИ. Измените се однесуваат на средствата во индустријата за нафта и гас и утврдување дали договорите содржат лизинг (ревидиран во јули 2009, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година);
- Измени и дополнувања на различни стандарди и толкувања како резултат на Проектот за годишно квалитативно подобрување на МСФИ објавен на 16 април 2009 година (МСФИ 5, МСФИ 8, МСС 1, МСС 7, МСС 17, МСС 36, МСС 39, КТМФИ 16) – првенствено со намера да се отстранат неусогласеностите и појаснување на формулацијата во текстот (измените на стандардите се применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година, додека измените на КТМФИ за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година);
- Измени на МСС 38 “Нематеријални средства” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година);
- Измени на МСФИ 2 “Плаќање врз основа на акции” – Измени како резултат на Проектот за годишно квалитативно подобрување на МСФИ (ревидиран во април 2009 година, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година) и измени кои се однесуваат на трансакции на групни готовински плаќања врз основа на акции (ревидиран во јуни 2009 година, применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година);
- Измени на КТМФИ 9 “Повторна проценка на вградените деривативи” (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година) и МСС 39 “Финансиски инструменти: Признавање и мерење” – Вградени деривативи (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 30 јуни 2009 година);
- КТМФИ 18 “Пренос на средства од купувачи” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година);
- “Сеопфатна рамка за финансиско известување на 2010 година” што претставува измена на “Рамката за подготовка и прикажување на финансиските извештаи” (применлива за пренос на средства од купувачи примени на или по септември 2010 година);
- Дополнувања на МСФИ 1 “Првично усвојување на меѓународните стандарди за финансиско известување” – Ограничен исклучок од споредбени обелоденувања пропишани во рамките на МСФИ 7 кај ентитети кои прв пат го применуваат МСФИ (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2010 година);
- Дополнувања на МСС 24 “Обелоденувања за поврзани страни” – Поедноставени барања за обелоденувања кај ентитети кои се под (значителна) контрола или влијание на владата и појаснување на дефиницијата за поврзани страни (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2011 година);

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

2. ОСНОВИ ЗА ПОДГОТОВКА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ (продолжение)

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се на сила во тековниот период, а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени (продолжение)

- Дополнувања на МСС 32 “Финансиски инструменти: презентирање” – Сметководство за правата на издавање на нови акции (применлив за годишните периоди на известување кои започнуваат на или по 1 февруари 2010 година);
- Дополнувања на различни стандарди и толкувања “Подобрувања на МСФИ (2010)” како резултат на Проектот за годишно квалитативно подобрување на МСФИ објавен на 6 мај 2010 година (МСФИ 1, МСФИ 3, МСФИ 7, МСС 1, МСС 27, МСС 34, КТМФИ 13) – првенствено со намера да се отстранат неусогласеностите и појаснување на формулацијата во текстот (поголем број од дополнувањата ќе бидат применливи за годишните периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2011 година);
- Дополнувања на КТМФИ 14 “МСС 19 – Ограничување на дефинираните примања, минималните барања за финансирање и нивната интеракција” Авансна уплата на минимални средства потребни за финансирање (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2011 година);
- КТМФИ 19 “Подмирување на финансиски обврски со инструменти на главнината” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2010 година);
- Дополнувања на МСФИ 1 “Првично усвојување на меѓународните стандарди за финансиско известување” – Висока хиперинфлација и отстранување на фиксни датуми за ентитети кои прв пат го применуваат МСФИ (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2011 година);
- Дополнувања на МСФИ 7 “Финансиски инструменти: Обелоденувања” – Пренос на финансиски средства (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2011 година);
- Дополнувања на МСС 12 “Даноци на добивка” – Одложен данок: поврат на средствата кои се наоѓаат во основата (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2012 година);
- МСФИ 10 “Консолидирани финансиски извештаи” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСФИ 11 “Заеднички аранжмани” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСФИ 12 “Обелоденувања на вложувања во други правни лица” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСФИ 13 “Мерење на објективната вредност” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСС 27 (ревидиран во 2011) “Поединечни финансиски извештаи” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- МСС 28 (ревидиран во 2011) “Вложувања во придружени правни лица и заеднички вложувања” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- Дополнувања на МСФИ 1 “Првично усвојување на меѓународните стандарди за финансиско известување” – Државни кредити (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- Дополнувања на МСФИ 7 “Финансиски инструменти: Обелоденувања” – Порамнување на финансиски средства и финансиски обврски (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- Дополнувања на МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12 “Консолидирани финансиски извештаи, Заеднички аранжмани и Обелоденувања на вложувања во други правни лица: Упатство за преодна примена” (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

2. ОСНОВИ ЗА ПОДГОТОВКА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ (продолжение)

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се на сила во тековниот период, а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени (продолжение)

- Дополнувања на МСС 1 “Презентација на финансиски извештаи” - Презентација на ставки од Останата сеопфатна добивка (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2012 година);
- Дополнувања на МСС 19 “Користи за вработените” – Подобрување на сметководството за користи по престанување на работниот однос (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- Дополнувања на различни стандарди „Подобрувања на МСФИ (циклус 2009-2011) како резултат на годишните проекти за подобрувања на МСФИ (МСФИ 1, МСС 1, МСС 16, МСС 32 и МСС 34) главно поврзано со елиминација на неконзистентности и термилошки објаснувања (промените се применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- КТМФИ 20 “Трошоци за откривка во фазата на производство на површински рудници” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година);
- Дополнувања на МСФИ 10 “Консолидирани финансиски извештаи”, МСФИ 12 “Обелоденувања на вложувања во други правни лица” и МСС 27 “Поединечни финансиски извештаи” – Вложувачки правни лица (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година);
- Дополнувања на МСС 32 “Финансиски инструменти: Презентирање”;
- Порамнување на финансиски средства и финансиски обврски (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година);
- Дополнувања на МСС 36 “Обезвреднување на средствата” – Обелоденувања за надоместувачка вредност за нефинансиски средства (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година);
- Дополнувања на МСС 39 “Финансиски инструменти: Признавање и мерење”;
- Замена на деривативи и продолжување на сметководството за хеџинг трансакции (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година);
- КТМФИ 21 “Давачки” (толкување применливо за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2014 година);
- Дополнувања на МСС 19 “Користи за вработените” – Планови за дефинирани користи: Придонеси за вработените (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2014 година);
- Дополнувања на различни стандарди “Подобрувања на МСФИ (циклус 2010-2012) како резултат на годишните проекти за подобрувања на МСФИ (МСФИ 2, МСФИ 3, МСФИ 8, МСФИ 13, МСС 16, МСС 24 и МСС 38) главно поврзано со елиминација на неконзистентности и термилошки објаснувања (промените се применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2014 година);
- Дополнувања на различни стандарди „Подобрувања на МСФИ (циклус 2011-2013) како резултат на годишните проекти за подобрувања на МСФИ (МСФИ 1, МСФИ 3, МСФИ 13 и МСС 40) главно поврзано со елиминација на неконзистентности и термилошки објаснувања (промените се применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јули 2014 година).

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

2. ОСНОВИ ЗА ПОДГОТОВКА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ (продолжение)

2.3 Објавени стандарди и толкувања кои сè уште не стапиле на сила во тековниот период

На денот на издавањето на овие финансиски извештаи објавени се следните стандарди, нивните дополнувања и толкувања кои сè уште не стапиле на сила:

- МСФИ 9 “Финансиски инструменти” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2018 година);
- МСФИ 14 “Одложени сметки согласно законската регулатива” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година);
- МСФИ 15 “Приходи од договори со купувачи” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2017 година);
- МСФИ 16 “Лизинг” (применлив за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година);
- Дополнувања на МСФИ 10 “Консолидирани финансиски извештаи” и МСС 28 “Учество во придружени правни субјекти и заеднички вложувања” – Продажба на или вложувања во средства на вложувачот и неговиот придружен правен субјект или заедничко вложување (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година);
- Дополнувања на МСФИ 10 “Консолидирани финансиски извештаи”, МСФИ 12 “Обелоденувања на вложувања во други правни лица” и МСС 28 “Учества во придружени правни субјекти и заеднички вложувања” – Вложувачки правни лица: Примена на исклучокот од барањата за консолидација (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година);
- Дополнувања на МСФИ 11 “Заеднички аранжмани” – Сметководство за стекнати удели во заеднички операции (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година);
- Дополнувања на МСС 1 “Презентација на финансиски извештаи” – Иницијатива за обелоденување (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година);
- Дополнувања на МСС 12 “Даноци на добивка” – Признавање на одложени даночни средства за нереализирани загуби (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2017 година);
- Дополнувања на МСС 16 “Недвижности, постројки и опрема” и МСС 38 “Нематеријални средства” – Појаснување на прифатливите методи за пресметка на амортизација (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на и по 1 јануари 2016 година);
- Дополнувања на МСС 16 “Недвижности, постројки и опрема” и МСС 41 “Земјоделство” – Земјоделство: плодородни стебла (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година);
- Дополнувања на МСС 27 “Поединечни финансиски извештаи” – Метод на главнина во поединечни финансиски извештаи (применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година);
- Дополнувања на различни стандарди „Подобрувања на МСФИ (циклус 2012-2014) како резултат на годишните проекти за подобрувања на МСФИ (МСФИ 5, МСФИ 7, МСС 19 и МСС 34) главно поврзано со елиминација на неконзистентности и термилошки објаснувања (промените се применливи за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2016 година).

2.4 Планови на раководството и значајни проценки

Придружните финансиски извештаи се подготвени врз основа на претпоставката на 31 декември 2015 година дека Друштвото ќе продолжи да работи според принципот на континуитет и дека истото ќе продолжи со својата работа во предвидлива иднина. Друштвото оствари добивка во износ од 410,144 илјади денари за годината што завршува на 31 декември 2015 година, додека на истиот ден акумулираната загуба изнесува 239,300 илјади денари.

Друштвото е во целосна државна сопственост и има континуирана поддршка од сопственикот. Раководството проценува дека акумулираните загуби може да бидат покриени преку идните оперативни добивки и зголемување на искористеноста на производствените капацитети.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

3.1 Износи искажани во странска валута

Трансакциите настанати во странска валута се искажани во македонски денари ("Денари") со примена на официјалните курсеви на Народна банка на Република Македонија кои важат на денот на трансакцијата.

Средствата и обврските кои гласат во странска валута се искажуваат во денари со примена на официјалните курсеви кои важат на крајот на периодот на известување.

Нето позитивните и негативните курсни разлики кои произлегуваат од претворањето на износите во странска валута, се вклучени во добивката или загубата за периодот кога тие настануваат.

3.2 Приходи

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Друштвото ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат.

Приходи од продажба на електрична енергија

Приходите од продажба на електрична енергија се составени од фактурната вредност на испорачаната електрична енергија. Фактурирањето на продажбите на електрична енергија се врши еднаш месечно. Приходите од продажба на готови производи се признаваат во моментот кога значајните ризици и користи од сопственоста на производите се пренесуваат на купувачот.

Приходи од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се евидентира според степенот на завршување и кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приходи од донации

Приходите од донации почетно се признаваат како одложени приходи кога постои разумна сигурност дека тие ќе бидат примени и дека Друштвото ќе ги исполни условите поврзани со давањето на донацијата. Донациите кои претставуваат надоместок на трошоци кои ги направило Друштвото се признаваат во добивките или загубите на систематска основа во периодот во кој трошоците се признати. Донациите кои претставуваат надоместок за набавна вредност на средства на Друштвото се признаваат во добивките или загубите на систематска основа пропорционално распоредени низ животниот век на средството.

Приходи од финансирање

Приходите од финансирање вклучуваат приходи од камати и позитивни курсни разлики. Приходите од камати се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка кога се пресметуваат, земајќи го предвид ефективниот принос на средството.

Расходи од финансирање

Расходите од финансирање вклучуваат расходи од камата за позајмици, расходи од казнени камати и негативни курсни разлики. Трошоците за позајмување кои директно се однесуваат на набавката, изградбата или производството на средство кое се квалификува се капитализираат како дел од набавната вредност на тоа средство. Приходот заработен од повремени инвестирања на специфичните трошоци за позајмување, кои треба да се искористат за средството кое се квалификува, се намалува од трошоците за позајмување кои се квалификуваат за капитализација. Останатите трошоци за позајмување се признаваат како расход во периодот во кој настануваат.

Пребивање на приходи и расходи

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи. Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.3 Трошоци за позајмици

Трошоците за позајмици се признаваат како трошок на готовинска основа, односно во моментот кога каматите ќе бидат исплатени на кредиторите. Трошоците за позајмици кои се однесуваат на средства кои се квалификуваат се капитализираат на овие средства. Трошоците за позајмици се капитализираат на овие средства додека средството е во изградба. По активирањето на овие средства, трошоците за позајмици продолжуваат да се признаваат како трошоци за периодот.

3.4 Оданочување

Тековен данок на добивка

Данокот на добивка се пресметува согласно одредбите на релевантните законски прописи во Република Македонија. Плаќањето на месечниот данок се врши аконтативно. Крајниот данок по стапка од 10% се пресметува на утврдената добивка од извештајот за сеопфатната добивка, коригирана за одредени ставки согласно законските одредби. Овие корекции главно се однесуваат на зголемување на даночната основа за одредени трошоци кои не се признаваат за целите на оданочувањето.

Во согласност со даночната регулатива на Република Македонија, даночните загуби од претходните три години може да се користат за намалување на тековната обврска за данок на добивка. Исто така, даночната загуба од тековната година може да се употреби за намалување или елиминирање на даночната обврска во наредните три години.

Даночните обврски се сметаат како конечни со настанување на пораниот од следните датуми:

- истекот на десет години сметајќи од годината во која настанала обврската за данок; и
- моментот кога е извршена целосна даночна контрола од страна на даночните власти.

Одложен данок на добивка

Одложен данок на добивка се утврдува со примена на методот на обврски во извештајот за финансиската состојба за сите времи разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и нивната сметководствена вредност во финансиските извештаи. Стапката на данок на добивка на крајот на периодот на известување се употребува за утврдување на одложените даночни средства и обврски.

Одложените даночни обврски се признаваат за сите оданочиви времи разлики. Одложени даночни средства се признаваат за одбитните времи разлики и ефектите од даночните загуби се пренесуваат во обем во којшто постои веројатност дека ќе се оствари оданочива добивка со цел да се овозможи одбитните времи разлики и пренесените даночни загуби да бидат искористени.

Одложените даночни средства и обврски се мерат по даночни стапки кои се очекува да бидат применети во периодот кога средството е реализирано или обврската е платена, врз основа на даночни стапки (и даночен закон) кој е во примена на крајот на периодот на известување.

Друштвото не пресметва одложен данок на добивка во овие финансиски извештаи.

Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

- Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и
- Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните власти се вклучува како дел од побарувањата или обврските во извештајот за финансиската состојба.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.5 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентираат врз основа на набавната вредност при купувањето или стекнувањето. Во согласност со прописите кои биле порано на сила во Република Македонија, сите недвижности, постројки и опрема се ревалоризирани на крајот на годината. Ревалоризацијата е вршена врз набавната вредност или претходно ревалоризираната вредност на средствата и исправката на вредноста со примена на официјалните коефициенти за ревалоризација. Нето ефектот на ревалоризацијата се евидентирал како ревалоризациона резерва. Ревалоризација е вршена и на градежното земјиште на Друштвото.

Трошокот за амортизација, заснован на крајните износи од претходната година и набавната вредност на новонабавените средства во текот на годината се пресметува на праволиниска основа.

Изградените средства се амортизираат со почетокот на периодот во кој тие почнале да се користат. Амортизација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Стратешките резервни делови, кои можат да се користат само со одредени ставки на недвижностите, постројките и опремата и за кои се очекува дека ќе се користат подолго од еден пресметковен период се амортизираат со стапката што се применува за самото средство за кое се однесуваат.

Во продолжение се прикажани годишните стапки на амортизација, применети на некои позначајни ставки од недвижностите, постројките и опремата за 2015 и 2014 година:

Градежни објекти	2.5%-10%
Машини и опрема	5%-10%
Алат и инвентар	20%-25%
Останати средства	10%

Кога средствата кои се предмет на амортизација се ставаат надвор од употреба, или на било кој начин се отуѓуваат, соодветната ревалоризирана набавна вредност и исправката на вредноста се искнижуваат од соодветните сметки. Капиталните добивки или загуби остварени со отуѓувањата се евидентираат како останати приходи или деловни расходи, соодветно.

Раководството не ги ревидираше недвижностите, постројките и опремата за евентуалните загуби од обезвреднување во согласност со МСС 36 – “Обезвреднување на средства”.

3.6 Нематеријални средства

Нематеријалните средства се мерат по набавна вредност, намалена за акумулирана амортизација и акумулирани загуби за обезвреднување, доколку постојат. Набавната вредност претставува фактурна вредност на набавените нематеријални средства зголемена за сите трошоци настанати до нивното право на користење. Нематеријалните средства се амортизираат на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век од 5 години.

3.7 Залихи

Материјали и резервни делови – Материјалите и резервните делови главно се поврзани со одржувањето на централите и се евидентираат по пониската меѓу набавната вредност и нето реализационата вредност, каде што набавната вредност се утврдува со користење на методот на пондериран просек. Овие материјали се евидентираат на залиха кога ќе се набават, а потоа кога се користат, се признаваат како трошок или пак се капитализираат во моментот кога ќе се инсталираат.

Лигнит – Друштвото ископува јаглен кој се користи во процесот на производство на електрична енергија во нејзините термоцентрали од двата рудника со кои работи. Залихите на лигнит се водат по цена на чинење која е составена од директните трошоци за ископ и соодветен дел од оние општи трошоци што настанале при ископувањето. Потрошувачката на лигнит е посебно искажана во оперативните трошоци во придружните финансиски извештаи.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.8 Финансиски инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се признаваат во моментот кога Друштвото станува страна во договорните обврски по овој инструмент. Финансиските средства и финансиските обврски иницијално се евидентирани по објективната вредност.

3.8.1 Вложувања во подружници

Подружниците се правни лица кај кои Друштвото има контрола врз финансиските и деловните политики и поседува повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето на контрола и ефектот од поседувањето на гласовите се зема предвид при одредување дали Друштвото има контрола врз друго правно лице.

Вложувањата во подружници се евидентираат по нивната набавна вредност намалена за евентуалното обезвреднување.

3.8.2 Заеднички вложувања

Друштвата (заеднички вложувања) чија финансиска и деловна политика е контролирана заеднички од Друштвото и други друштва независни од Друштвото, во финансиски извештаи се евидентирани според методот на набавна вредност. Заедничката контрола се остварува кога финансиските и деловни политики на заедничките вложувања бараат едногласна согласност од страните кои ја делат контролата.

3.8.3 Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба

Вложувања расположливи за продажба вклучуваат вложувања во акции на банки и други ентитети каде Друштвото нема контрола и значајно влијание. Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба се признаваат по набавна вредност, вклучувајќи ги и трошоците за трансакцијата.

3.8.4 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувањата од купувачи се недеривативни финансиски средства со фиксни или однапред одредени плаќања со кои не се тргува на активен пазар. Побарувањата од купувачи (вклучувајќи ги побарувањата од купувачи и другите побарувања, сметки во банките и готовината) се прикажуваат по амортизирана набавна вредност со употреба на метод на ефективна стапка, намалени за загуба поради обезвреднување. Приходите од камати се признаваат со примена на методот на ефективна каматна стапка, освен во случај на краткорочни побарувања, кај кои што признавањето на приходите е нематеријално.

Динамиката на отпис на старите побарувања наследени при трансформацијата на ЕСМ АД – Скопје со делбениот биланс на ден 31 август 2005 година и како резултат на судското порамнување за истите на 30 март 2011 година, се врши на следниот начин: 1) пропорционално во рок од 5 години, почнувајќи од 2011 година до 2015 година за оние побарувања кои се наплатуваат на континуирана основа преку рефундирање на 50% од наплатата на старите побарувања на ЕВН Македонија АД Скопје; 2) целосно со застареност над 3 години, за побарувањата од јавни институции за испорачана електрична енергија од ЕВН Македонија АД Скопје кои му беа преотстапени на Друштвото со наведеното судско порамнување. Дополнително, во текот на 2015 година Друштвото призна исправка на вредноста од утуженото побарување за камата од Македонски Железници Транспорт АД Скопје, со што побарувањето во износ од 74,476 илјади денари беше целосно обезвреднето. За останатите побарувања Друштвото врши исправка на вредноста кога побарувањата се застарени и кога должниците се во стечај или ликвидација.

Сметководствената вредност на побарувањата од купувачите се намалува преку сметката за исправка на вредноста. Кога едно побарување се смета за ненаплатливо се отпишува во корист на сметката за исправка на вредноста. Последователните наплати на побарувањата претходно отпишани се евидентираат преку намалување на сметката за исправка на вредност. Промените во сметководствената вредност на сметката за исправка на вредност се признава во извештајот за сеопфатна добивка.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.8 Финансиски инструменти (продолжение)

3.8.5 Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти вклучуваат готовина во банки, готовина во благајна и краткорочни депозити со рок на доспевање од три или помалку месеци. За целите на извештајот за паричните текови, парите и паричните еквиваленти се состојат од пари и парични еквиваленти како што е дефинирано погоре.

3.8.6 Обврски за кредити

Долгорочните обврски по кредити почетно се признаваат според нивната објективна вредност намалена за трошоците на трансакција. Кредитите и позајмиците последователно се мерат според амортизираната набавна вредност со примена на методата на ефективна каматна стапка. Расходите врз основа на камати се признаваат на основа на ефективен принос. Методата на ефективна каматна стапка е метода на пресметување на амортизираната набавна вредност на финансиската обврска и распределување на расходите по основ на камати во текот на периодот на кој се однесуваат. Ефективната каматна стапка е стапката која точно го дисконтира очекуваниот тек на идните парични плаќања во текот на очекуваниот век на финансиската обврска или, онаму каде што е применливо, пократок период.

3.8.7 Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачите и другите обврски се прикажуваат според објективната вредност, при што по иницијалното признавање обврските последователно се водат по амортизирана набавна вредност.

Метода на ефективна камата е метода на пресметување на амортизирана набавна вредност на финансиската обврска и на распределба на трошокот од камата во текот на релевантниот период. Ефективната каматна стапка е стапката која точно ги дисконтира очекуваните идни парични плаќања или примања во текот на очекуваниот животен век на инструментот или, до нето сметководствената вредност на финансиската обврска, при иницијалното признавање.

3.9 Користи за вработените

Придонесите за здравствено, пензиско и социјално осигурување од бруто плати и нето платите се плаќаат од страна на Друштвото во текот на годината според законските прописи. Ваквите придонеси претставуваат дефинирани планови за бенефиции и се признаваат како трошок кога вработените извршуваат услуги. Не постојат дополнителни обврски според овие планови.

Друштвото има обврска за исплаќање отпремнина при пензионирање на вработените, во висина на двократен износ од просечно исплатената нето плата во Република Македонија, како и јубилејни награди, согласно годините на работен стаж на вработените во Друштвото. Друштвото евидентира резервации за отпремнини за пензионирање и јубилејни награди со цел да ги алоцира таквите трошоци по периоди за коишто истите се однесуваат. Согласно МСС 19 отпремнините за пензионирање и јубилејните награди претставуваат дефинирани користи по исполнување на условите. Сметководствената вредност на обврските на Друштвото кои произлегуваат од овие користи за вработените се пресметуваат на крајот на периодот на известување. Состојбата на овие обврски на крајот на периодот на известување го претставува износот на дисконтираните плаќања што ќе се направат во иднина.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.10 Донации

Донациите се признаваат кога постои разумна сигурност дека истите ќе бидат примени и кога Друштвото ќе ги исполни условите поврзани со давањето на донацијата. Донациите кои Друштвото ги има добиено во вид на недвижности, постројки и опрема иницијално се разграничуваат како одложени приходи. Последователно истите се признаваат во Извештајот за финансиска состојба на систематска основа во текот на употребниот период на средството.

Донациите кои ги надоместуваат настанатите трошоци се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка на систематска основа во истите периоди во кои се признати трошоците.

3.11 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде едниот субјект го контролира другиот субјект или има значајно влијание во донесувањето на финансиските и деловните одлуки на другиот субјект.

АД Мепсо е во сопственост на единствениот акционер на Друштвото, Владата на Република Македонија и претставува поврзана страна на Друштвото.

Други поврзани субјекти на Друштвото се друштвата во кои Друштвото има удел, и тоа:

	<u>% Сопственост</u>
<i>Подружници</i>	
- Фабрика за одржување, обнова и транспорт (ФОРТ) ДООЕЛ Осломеј	100%
- Фабрика за опрема и резервни делови (ФОД) ДООЕЛ Новаци	100%
- ЕЛЕМ Трејд ДООЕЛ Скопје	100%
- ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ Скопје	100%
<i>Заеднички вложувања</i>	50%
- ЕЛМЕ СНАБДУВАЊЕ ДОО Скопје	50%
- ЕЛМЕ ДИСТРИБУЦИЈА ДОО Скопје	50%
- ЕЛМЕ ПРОИЗВОДСТВО ДОО Скопје	50%

3.12 Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има тековна обврска (законска или изведена) како резултат на минати настани, при што постои можност да настане одлив на средства и економски користи за намирување на тие обврски и може да се направи веродостојна проценка на висината на обврската. Трошокот кој се однесува на резервирањето, доколку има, се презентира во добивката или загубата, намален за евентуални надоместоци. Доколку ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањата се дисконтира со примена на тековна каматна стапка пред оданочување која ги одразува, каде што е соодветно, ризиците специфични за обврската. Кога се применува дисконтирање, порастот во резервирањето поради поминато време се признава како трошок на позајмица.

Неизвесните обврски не се признаваат во финансиските извештаи, но се објавуваат, освен ако можноста за одлив на ресурси кои содржат економски користи е незначителна. Неизвесните средства не се признаваат во финансиските извештаи, но се објавуваат кога е веројатен одлив на економски користи.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.13 Усогласување на годишната сметка и финансиските извештаи

Како резултат од различниот начин на презентирање на одредени ставки во годишната сметка и финансиските извештаи на 31 декември 2015, направени се следните усогласувања, односно рекласификации:

	Финансиски извештаи	Годишна сметка	Разлика
СРЕДСТВА			
Нетековни средства			
Нематеријални средства	616,498	616,498	-
Недвижности, постројки и опрема	41,095,334	41,652,859	(557,525)
Вложувања во подружници и заеднички вложувања	713,769	714,780	(1,011)
Финансиски средства расположливи за продажба	1,856	225,071	(223,215)
Долгорочни побарувања	83,002	83,002	-
Останати финансиски средства	12,791	174	12,617
	<u>42,523,250</u>	<u>43,292,384</u>	<u>(769,134)</u>
Тековни средства			
Залихи	2,540,012	2,540,012	-
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2,981,073	15,062,621	(12,081,548)
Однапред платени трошоци	666,337	7,934,238	(7,267,901)
Краткорочни депозити во банки	211,610	228	211,382
Пари и парични еквиваленти	197,881	158,003	39,878
	<u>6,596,913</u>	<u>25,695,102</u>	<u>(19,098,189)</u>
ВКУПНО СРЕДСТВА	<u>49,120,163</u>	<u>68,987,486</u>	<u>(19,867,323)</u>
АКЦИОНЕРСКА ГЛАВНИНА И ОБВРСКИ			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	31,738,878	33,171,116	(1,432,238)
Резерви	1,067,766	1,067,766	-
Останат капитал	1,432,238	-	1,432,238
Задржана добивка	(239,300)	(239,300)	-
	<u>33,999,582</u>	<u>33,999,582</u>	<u>-</u>
Нетековни обврски			
Долгорочни позајмици	8,991,447	8,991,447	-
Резервирања	1,123,083	1,123,083	-
Донации	31,323	-	31,323
	<u>10,145,853</u>	<u>10,114,530</u>	<u>31,323</u>
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	3,431,565	23,330,211	(19,898,646)
Тековна доспеаност на долгорочни позајмици	1,543,163	1,543,163	-
	<u>4,974,728</u>	<u>24,873,374</u>	<u>(19,898,646)</u>
Вкупно обврски	<u>15,120,581</u>	<u>34,987,904</u>	<u>(19,867,323)</u>
ВКУПНО АКЦИОНЕРСКА ГЛАВНИНА И ОБВРСКИ	<u>49,120,163</u>	<u>68,987,486</u>	<u>(19,867,323)</u>
Нето разлика	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

3.14 Споредбени податоци

Заради посоодветно прикажување на тековната година одредени ставки од споредбените податоци се рекласифицирани. Овие рекласификации не резултираа со значајни промени во содржината и формата на финансиските информации презентирани во финансиските извештаи.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

4. КРИТИЧНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРЕТПОСТАВКИ И КЛУЧНИ ИЗВОРИ НА НЕСИГУРНОСТ ВО ПРОЦЕНКИТЕ

Во примената на сметководствените политики на Друштвото, раководството треба да донесе одредени пресуди, проценки и претпоставки за сметководствената вредност на средствата и обврските кои не се лесно воочливи од другите извори. Проценките и придружните претпоставки се базирани на претходни искуства и други фактори кои се смета дека се релевантни. Реалните резултати можат да се разликуваат од овие проценки.

Подолу се наведени клучните претпоставки што се однесуваат на иднината и други извори на несигурност при вршење на проценките на датумот на извештајот за финансиската состојба, коишто ги зголемуваат ризиците за значајни корекции на сметководствената вредност на средствата и обврските во текот на наредната финансиска година.

Амортизација и депрецијација и применети стапки на амортизација

Пресметувањето на депрецијацијата и амортизацијата, како и депрецијоните и амортизационите стапки се базирани на економскиот животен век на имотот, опремата и нематеријалните средства. Еднаш во годината, Друштвото го прегледува корисниот животен век базиран на тековните проценки.

Исправка на вредноста на побарувањата

Пресметката на исправка на вредноста на спорните побарувања се заснова на проценетите загуби кои потекнуваат од неможноста на купувачите да ги исполнат договорните обврски. Проценката се заснова на анализи на старосната структура на побарувањата, историските отписи, бонитетот на клиентите како и промените во условите за продажба, идентификувани по утврдувањето на соодветноста на исправката на вредноста на сомнителните побарувања. Ова ги вклучува и претпоставките за идното однесување на клиентите и резултирачките идни наплати. Раководството верува дека дополнителна исправка на вредноста, освен за загубите поради обезвреднување кои се веќе прикажани во финансиските извештаи, не е потребна.

Проценките на нето реализационата вредност се засновани на најверодостојните докази кои се достапни во времето кога се вршат проценките за износот по кој се очекува да бидат реализирани залихите. Овие проценки ги земаат во предвид флукуациите на цената или набавната вредност кои директно се однесуваат на настаните кои се случуваат по крајот на периодот до степенот до кој ваквите настани ги потврдуваат условите кои постојат на крајот на периодот. Проценките на нето реализациона вредност ја земаат во предвид и намената за која се чуваат залихите. Реалната нето реализациона вредност на залихите може да биде помала од проценетата и тоа доведува идните трошоци да бидат евидентирани на товар на добивката за периодот.

Објективна вредност

Објективната вредност на финансиските инструменти за кои нема активен пазар, е одредена со примена на соодветни методи на вреднување. Друштвото го применува сопственото професионално расудување во изборот на соодветните методи и претпоставки.

Политика на Друштвото е да ги обелодени информациите за објективната вредност на тие компоненти од средствата и обврските за кои постојат котирани цени и за тие за кои објективната вредност може да биде материјално различна од евидентираната вредност. Во Република Македонија не постои доволно пазарно искуство, стабилност и ликвидност за купувањата и продажбите на побарувањата, како и на другите финансиски средства и обврски, со оглед на тоа што не постојат објавени пазарни информации. Како резултат на ова објективната вредност не може соодветно и веродостојно да се одреди во отсуство на активен пазар. Раководството ја проценува целосната изложеност на ризици и во случаи кога проценките за објективната вредност на средствата не се реализираат, се признава резервација. Мислење на раководството е дека обелоденетите сметководствени вредности се валидни во однос на тековните услови на пазарот.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

5. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

	Во илјади денари	
	Година што завршува на	
	31 декември	
	2015	2014
Приходи од продажба на електрична енергија на ЕВН Македонија АД Скопје	11,223,480	9,798,030
Приходи од продажба на електрична енергија на АД Мелсо	1,226,410	1,169,377
Приходи од продажба на нокни вишоци	645,910	1,002,848
Приходи од продажба на електрична енергија, топлотна енергија и загреана вода на квалификувани и крајни потрошувачи	<u>271,980</u>	<u>340,271</u>
	<u>13,367,780</u>	<u>12,310,526</u>

6. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ

	Во илјади денари	
	Година што завршува на	
	31 декември	
	2015	2014
Надоместок на штети од осигурување	100,851	28,175
Приходи од продажба на останати производи и услуги	154,871	299,521
Приходи од учество во добивка од подружници	-	255,731
Наплатени камати и пенали	414,026	513
Ослободување на резервација за користи за вработените	-	302
Отпис на краткорочни обврски	20	7,857
Приходи од наплатени отпишани побарувања	104,001	-
Ослободување на резервација за судски спорови	6,707	-
Приходи од наемнини	3,121	1,651
Приходи од амортизација на донации (Белешка 29)	2,601	2,271
Рефундација на надоместоци за вработените	7,503	22,392
Останато	<u>25,009</u>	<u>28,917</u>
	<u>818,710</u>	<u>647,330</u>

7. АМОРТИЗАЦИЈА

	Во илјади денари	
	Година што завршува на	
	31 декември	
	2015	2014
Пресметана амортизација за годината	2,513,836	2,363,957
Намалено за трошоци за производство на лигнит	<u>(521,036)</u>	<u>(550,522)</u>
	<u>1,992,800</u>	<u>1,813,435</u>

8. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

	Во илјади денари	
	Година што завршува на	
	31 декември	
	2015	2014
Нето плати, персонален данок и надоместоци од плати	3,043,326	3,080,177
Останати задолжителни надоместоци на вработените	226,207	229,371
Резервирања за користи на вработените	<u>43,215</u>	<u>32,129</u>
	<u>3,312,748</u>	<u>3,341,677</u>
Намалено за трошоци за производство на лигнит	<u>(1,698,417)</u>	<u>(1,663,983)</u>
	<u>1,614,331</u>	<u>1,677,694</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

9. ТРОШОЦИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ И ОСИГУРУВАЊЕ

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
Трошоци за одржување	3,538,948	2,839,503
Трошоци за осигурување	171,819	186,528
	<u>3,710,767</u>	<u>3,026,031</u>
Намалено за трошоци за производство на лигнит	<u>(3,198,376)</u>	<u>(2,564,168)</u>
	<u>512,391</u>	<u>461,863</u>

10. СУРОВИНИ И ПОТРОШНИ ДОБРА

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
Набавна вредност на продадена електрична енергија	59,606	189,496
Резервни делови	835,239	906,018
Мазут	424,505	907,106
Природен гас	193,765	221,646
Течно гориво	72,063	101,044
Вода	132,683	124,298
Сировини	49,154	89,970
Потрошок на ситен инвентар	8,667	10,632
Потрошена електрична енергија	14,955	13,210
Трошоци за парно греење	2,970	3,346
Мазива и масла	5,333	10,834
	<u>1,798,940</u>	<u>2,577,600</u>
Намалено за трошоци за производство на лигнит	<u>(641,549)</u>	<u>(842,283)</u>
	<u>1,157,391</u>	<u>1,735,317</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

11. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ТРОШОЦИ

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
Трошоци за договор на дело	168,418	176,949
Системски услуги за обезбедување на резерва за моќност	181,613	180,209
Останати производни услуги	17,310	25,786
Резервирања за рекултивација на земјиште	191,570	94,830
Резервирања за судски спорови	93,162	71,667
Спонзорства и донации	24,831	99,477
Придонес за вода	78,644	79,590
Транспортни услуги	29,985	44,599
Комуналии	27,143	34,978
Банкарски провизии	16,574	24,077
Трошоци за пренос на електрична енергија	69,740	50,470
Телефон и поштенски трошоци	7,134	9,679
Репрезентација	5,552	7,068
Трошоци за тековна заштита при работа	9,813	11,357
Членарини	7,859	7,283
Маркетинг	125	10,318
Судски трошоци	7,883	15,889
Неотпишана вредност на отуѓени недвижности, постројки и опрема	234	7,593
Професионална обука	452	-
Кусоци на залихи по попис	176	4,024
Даноци и придонеси кои не зависат од резултатот	55	225
Вредносно усогласување на залихи	2,548	-
Останато	182,610	156,847
	<u>1,123,431</u>	<u>1,112,915</u>
Намалено за трошоци на производство на лигнит	<u>(149,391)</u>	<u>(199,813)</u>
	<u>974,040</u>	<u>913,102</u>

12. ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА И ОТПИС НА ПОБАРУВАЊАТА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА, НЕТО

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
<i>Исправка на вредност:</i>		
- Побарувања од купувачи	463,324	604,306
- Побарувања за камати	74,476	8,329
- Долгорочни побарувања	434,254	440,204
	<u>972,054</u>	<u>1,052,839</u>
<i>Отпис на побарувања:</i>		
- Побарувања од купувачи	-	631
	<u>-</u>	<u>631</u>
	<u>972,054</u>	<u>1,053,470</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

12. ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА И ОТПИС НА ПОБАРУВАЊАТА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА, НЕТО (продолжение)

Движењето на исправката на вредноста на побарувањата по поединечни средства е прикажана во табелата подолу:

	Во илјади денари							
	Побарувања од купувачи – редовни	Побарувања од купувачи – делбен биланс	Финансиски средства расположливи за продажба	Краткорочни депозити во банка	Побарувања за камати	Останати побарувања	Долгорочни побарувања – делбен биланс	Вкупно
На 1 јануари 2014	139,838	-	7,500	3,000	1,041,709	8,556	1,998,668	3,199,271
Корекција на повеќе обезвреднети побарувања за камати	-	-	-	-	(8,329)	-	-	(8,329)
Пренос од одложени приходи	-	77,171	-	-	-	-	-	77,171
Трошок за годината	179,103	433,532	-	-	-	-	440,204	1,052,839
Отпис на обезвреднети ненаплатливи побарувања	(631)	-	-	-	-	-	-	(631)
Наплатени претходно обезвреднети побарувања	(11,426)	-	-	-	-	-	-	(11,426)
На 31 декември 2014	306,884	510,703	7,500	3,000	1,033,380	8,556	2,438,872	4,308,895
На 1 јануари 2015	306,884	510,703	7,500	3,000	1,033,380	8,556	2,438,872	4,308,895
Трошок за годината	223,158	240,166	-	-	74,476	-	434,254	972,054
Отпис на обезвреднети ненаплатливи побарувања	(1,518)	-	-	-	-	-	(76,604)	(78,122)
Наплатени претходно обезвреднети побарувања	(117)	(37,019)	-	-	(57,319)	-	(9,546)	(104,001)
На 31 декември 2015	528,407	713,850	7,500	3,000	1,050,537	8,556	2,786,976	5,098,826

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

13. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
Приходи од камати	27,626	9,570
Позитивни курсни разлики	22,585	40,534
	<u>50,211</u>	<u>50,104</u>

Приходите од камата во износ од 27,626 илјади денари вклучуваат износ од 21,056 илјади денари кои се однесуваат на несоодветно евидентирана наплата на доспеан краткорочен депозит во банка кој бил вратен на тековна сметка во банка на Друштвото во текот на 2015 година (Белешка 24).

14. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
Расходи по камати	(296,134)	(294,119)
Камати за задоцнети плаќања	(2,390)	(10,854)
Негативни курсни разлики	(49,754)	(41,277)
	<u>(348,278)</u>	<u>(346,250)</u>

15. ДАНОК НА ДОБИВКА

Усогласувањето на данокот на добивка пресметан на добивката пред оданочување по законска стапка и ефективната даночна стапка за годините што завршуваат на 31 декември 2015 и 2014 е како што следува:

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
Добивка/(загуба) пред оданочување	562,739	(855,146)
Непризнати расходи за даночни цели	1,278,481	1,311,803
Наплатени побарувања за кои во претходни периоди е зголемена даночна основа	(266,769)	(4,968)
Вратен дел од заем за кои во претходни периоди е зголемена даночна основа	(48,500)	-
Дивиденди остварени со учество во капиталот на друг даночен обврзник, остварени со данок на добивка кај исплатувачот	-	(255,731)
Даночна основа	<u>1,525,951</u>	<u>195,958</u>
Пресметан тековен данок по даночна стапка од 10%	<u>152,595</u>	<u>19,596</u>
Ефективна даночна стапка	<u>27.12%</u>	<u>(2.3%)</u>

Пресметувањето и плаќањето на данокот на добивка за фискалната 2015 и 2014 година, Друштвото го извршува согласно измените во Законот за данокот на добивка, односно 10% на остварената добивка, вклучувајќи го и даночниот ефект на приходи и трошоци кои се неоданочливи или неодбитни при утврдувањето на оданочливата добивка.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

16. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Во илјади денари						
	Земјиште	Градежни објекти	Машини и опрема	Алат и инвентар	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност							
На 1 јануари 2014	4,592,001	53,460,314	38,926,592	1,505,119	1,224	9,955,817	108,441,067
Набавки	11,825	1,200	-	20,716	-	3,940,335	3,974,076
Трансфери	14,767	3,659,371	4,756,367	85,485	-	(8,515,990)	-
(Продажби/расходи)	-	(94)	(58,766)	(63,370)	(11)	-	(122,241)
Трансфер на средства во поврзаното друштво ЕЛЕМ Турс дооел, Скопје	-	-	-	(433)	-	-	(433)
На 31 декември 2014	4,618,593	57,120,791	43,624,193	1,547,517	1,213	5,380,162	112,292,469
Исправка на вредноста							
На 1 јануари 2014	-	40,923,272	26,469,101	1,169,774	79	-	68,562,226
Трошок за годината	-	980,448	1,208,832	57,819	-	-	2,247,099
(Продажби/расходи)	-	(94)	(51,679)	(59,996)	-	-	(111,769)
Трансфер на средства во поврзаното друштво ЕЛЕМ Турс дооел, Скопје	-	-	-	(90)	-	-	(90)
На 31 декември 2014	-	41,903,626	27,626,254	1,167,507	79	-	70,697,466
Сметководствена вредност на:							
31 декември 2014	4,618,593	15,217,165	15,997,939	380,010	1,134	5,380,162	41,595,003

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

16. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (продолжение)

							Во илјади денари
	Земјиште	Градежни објекти	Машини и опрема	Алат и инвентар	Останато	Инвестиции во тек	Нематеријални средства
Набавна вредност							
На 1 јануари 2015	4,618,593	57,120,791	43,624,193	1,547,517	1,213	5,380,162	112,292,469
Набавки	-	11,707	-	3,699	-	1,605,709	1,621,115
Трансфери	28,750	738,341	1,670,154	33,641	-	(2,470,886)	-
Пренос од залихи (стратешки залихи)	-	-	320,349	-	-	-	320,349
Пренос на залихи	-	-	-	-	-	(46,489)	(46,489)
(Продажби/расходи)	-	(1,884)	(51,348)	(36,177)	-	-	(89,409)
На 31 декември 2015	4,647,343	57,868,955	45,563,348	1,548,680	1,213	4,468,496	114,098,035
Исправка на вредноста							
На 1 јануари 2015	-	41,903,626	27,626,254	1,167,507	79	-	70,697,466
Трошок за годината	-	963,788	1,371,541	59,081	-	-	2,394,410
(Продажби/расходи)	-	(1,884)	(51,348)	(35,943)	-	-	(89,175)
На 31 декември 2015	-	42,865,530	28,946,447	1,190,645	79	-	73,002,701
Сметководствена вредност на:							
31 декември 2015	4,647,343	15,003,425	16,616,901	358,035	1,134	4,468,496	41,095,334
							616,498

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015
16. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (продолжение)

Нематеријалните средства на 31 декември 2015 со вкупна сметководствена вредност од 616,498 илјади денари, вклучуваат нематеријални средства со сметководствена вредност во износ од 436,932 илјади денари, за кои Друштвото пресметува амортизација според дегресивниот метод.

На 14 декември 2005 година, Владата на Република Македонија го измени Законот за трансформација на ЕСМ, објавувајќи дека земјиштето и градежните објекти на Друштвото кои претходно беа во државна сопственост ќе бидат пренесени во сопственост на Друштвото. Друштвото моментално е во процес на регистрација на дел од градежните објекти што се водат на име на Друштвото кај релевантните катастри, за да може Друштвото да се стекне со сопственост како што е определено со измените во Законот за трансформација. За дел од градежните објекти Друштвото поседува само право на користење, а како носител на сопственоста се јавува Република Македонија.

Друштвото поседува документација за сопственост за целокупното земјиште во износ од 4,647,343 илјади денари (2014: 4,618,593 илјади денари).

На 31 декември 2015 година, Друштвото нема заложено хипотека врз недвижностите, постројките и опремата.

На 31 декември 2015 и 2014 година инвестициите во тек вклучуваат:

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Градежни работи и набавка на опрема за ХЕЦ „Света Петка“	21,008	21,008
Градежни работи и набавка на опрема за ветерен парк „Богданци“	985,262	898,173
Санација и модернизација на хидроелектрани	5,708	2,099,744
Градежни работи и набавка на опрема за рудник „Подинската јагленова серија“	1,760,469	1,275,361
Инвестиции за хидроелектрана „Бошков Мост“	234,853	202,208
Реализација за хидроелектрана „Луково Поле“	84,211	-
Модернизација на котли во блок 1 во РЕК „Битола“	169,904	161,187
Телекомуникациски системи	325,736	-
Изградба на пат во с. Новаци	-	143,699
Изведба на магистрален топловод и набавка на опрема	24,405	10,706
Реновирање на управна зграда	5,096	588
Инвестиции во нова управна зграда	598,244	305,463
Останати инвестиции	253,600	262,025
	4,468,496	5,380,162

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

17. ВЛОЖУВАЊА ВО ПОДРУЖНИЦИ И ЗАЕДНИЧКИ ВЛОЖУВАЊА

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Набавна вредност на вложувања во подружници и заеднички вложувања	1,090,968	987,138
Исправка на вредноста на вложувањата	(377,199)	(377,199)
	<u>713,769</u>	<u>609,939</u>

Движењето на исправката на вредноста на вложувањата во подружниците и заедничките вложувања е како што следува:

	Во илјади денари	
	Година што завршува на 2015	31 декември 2014
На 1 Јануари	377,199	377,199
Трошок за годината	2,090	-
Отпис на вложување во ЕЛМЕ ТОПЛИФИКАЦИЈА ДОО Скопје	(2,090)	-
	<u>377,199</u>	<u>377,199</u>

Вкупните средства, обврски и главнина на 31 декември 2015 година, како и приходите и резултатот од работењето на подружниците и заедничките вложувања на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2015 се прикажани во следната табела:

	Во илјади денари				
	Вкупни средства	Вкупни обврски	Вкупна главнина	Приходи	Добивка / (загуба) за годината
- Фабрика за одржување, обнова и транспорт (ФОРТ) ДООЕЛ, Кичево	88,283	69,061	19,222	83,881	(15,147)
- Фабрика за опрема и резервни делови (ФОД) ДООЕЛ, Битола	382,022	68,969	313,053	344,040	15,288
- ЕЛЕМ Трејд ДООЕЛ, Скопје	40,975	76	40,899	-	(14,692)
- ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ Скопје	509,364	60,752	448,612	70,023	(84,416)
- ЕЛМЕ СНАБДУВАЊЕ ДОО Скопје	362	22	340	-	(19)
- ЕЛМЕ ДИСТРИБУЦИЈА ДОО Скопје	360	22	338	-	(20)
- ЕЛМЕ ПРОИЗВОДСТВО ДОО Скопје	361	22	339	-	(15)

Во текот на 2015 година, Друштвото го зголеми вложувањето во подружницата ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ Скопје, со дополнителен паричен удел во износ од 105,001 илјади денари.

Подружницата ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ Скопје за годината што завршува на 31 декември 2015 оствари нето загуба во износ од 84,416 илјади денари, и притоа вкупната главнина на подружницата на 31 декември 2015 година е за 137,823 илјади денари помала од нето сметководствената вредност на вложувањето на Друштвото во таа подружница.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015
17. ВЛОЖУВАЊА ВО ПОДРУЖНИЦИ И ЗАЕДНИЧКИ ВЛОЖУВАЊА (продолжение)

Вложувањата во капиталот на подружниците и заедничките вложувања на ден 31 декември 2015 година во износ од 713,769 илјади денари се однесуваат на 100% вложувања во 4 (четири) друштва кои претставуваат составен дел на Групацијата ЕЛЕМ, како и 3 (три) друштва во заедничка сопственост со АД Мепсо. На 31 декември 2015 година, уделите на Друштвото во наведените друштва се прикажани како што следува:

		Набавна вредност		Во илјади денари			
	Основни активности	% Сопственост	31 декември 2015	31 декември 2014	Нето сметководствена вредност	31 декември 2015	31 декември 2014
Подружници							
- Фабрика за одржување, обнова и транспорт (ФОРТ) ДООЕЛ, Кичево	Производство на алати, шрафови и останати метални резервни делови	100%	12,766	12,766	12,766		12,766
- Фабрика за опрема и резервни делови (ФОД) ДООЕЛ, Битола	Производство на опрема, резервни делови и останати метални производи	100%	83,662	83,662	83,662		83,662
- ЕЛЕМ Трејд ДООЕЛ, Скопје	Трговија со електрична енергија	100%	30,306	30,306	30,306		30,306
- ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ Скопје	Хотели и слични објекти за сместување	100%	963,634	858,633	586,435		481,434
- ЕЛМЕ ТОПЛИФИКАЦИЈА ДОО Скопје	Снабдување со пареа и климатизација	100%	-	1,171	-		1,171
Заеднички вложувања							
- ЕЛМЕ СНАБДУВАЊЕ ДОО Скопје	Снабдување со пареа и климатизација	50%	200	200	200		200
- ЕЛМЕ ДИСТРИБУЦИЈА ДОО Скопје	Снабдување со пареа и климатизација	50%	200	200	200		200
- ЕЛМЕ ПРОИЗВОДСТВО ДОО Скопје	Снабдување со пареа и климатизација	50%	200	200	200		200
			1,090,968	987,138	713,769		609,939

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

18. ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Уни Банка АД Скопје	7,500	7,500
Комерцијална Банка АД Скопје	416	416
Југосуровина	350	350
Стопанска Банка АД Битола	240	240
Останати долгорочни вложувања	850	851
	<u>9,356</u>	<u>9,357</u>
Исправка на вредноста на финансиските средства расположливи за продажба (Белешка 12)	<u>(7,500)</u>	<u>(7,500)</u>
	<u>1,856</u>	<u>1,857</u>

19. ДОЛГОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Побарување од ЕВН Македонија АД Скопје по делбен биланс	2,786,976	2,876,812
Исправка на вредноста (Белешка 12)	<u>(2,786,976)</u>	<u>(2,438,872)</u>
	<u>-</u>	<u>437,940</u>
Побарувања од јавни институции по склучени спогодби	<u>83,002</u>	<u>173,741</u>
	<u>83,002</u>	<u>611,681</u>

На 31 декември 2015 година износот на побарувањата од ЕВН Македонија АД Скопје од 2,786,976 илјади денари (2014: 2,876,812 илјади денари) се однесува на стари побарувања од купувачи пренесени со делбениот биланс од ЕСМ АД - Скопје на 31 август 2005 година. На 5 декември 2005 година, Друштвото склучи Анекс договор за уредување на меѓусебните односи со ЕВН Македонија АД Скопје со што побарувањата на тој датум во износ од 6,499,400 илјади денари Друштвото требаше да ги наплати преку рефундирање на 50% од тековната наплата на истите побарувања од страна на ЕВН Македонија АД Скопје, меѓутоа на 30 март 2011 година се изврши судско порамнување со што остатокот на овие побарувања на тој датум во износ од 5,578,868 илјади денари, беа регулирани на следниот начин:

- 3,268,271 илјади денари се наплатуваат на континуирана основа преку рефундирање на 50% од наплатата на старите побарувања на ЕВН Македонија АД Скопје, кои на 31 декември 2015 година беа целосно обезвреднети;
- 1,198,447 илјади денари побарувања од јавни институции за испорачана електрична енергија од ЕВН Македонија АД Скопје му беа преотстапени на Друштвото, со што во текот на 2011 година Друштвото потпиша спогодби со наведените јавни институции за наплата на овие побарувања во најголем дел во рок од 5 до 10 години. Нето сметководствена вредност на овие побарувања на 31 декември 2015 година изнесува 198,349 илјади денари, од кои 83,002 илјади денари претставуваат долгорочен дел, додека 115,347 илјади денари се тековен дел (Белешка 22); и
- 1,112,150 илјади денари беа избришани од сметководствената евиденција на Друштвото во 2011 година.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

20. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Долгорочни позајмици		
- Станбени кредити на вработените	12,791	12,791
Вкупно долгорочни позајмици	12,791	12,791
Краткорочни позајмици		
- Заеми одобрени на друштва	245,708	245,708
Намалено за: загуба поради обезвреднување	(245,708)	(245,708)
Вкупно краткорочни позајмици, нето	-	-
	12,791	12,791

21. ЗАЛИХИ

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Резервни делови	2,190,005	2,394,120
Исправка на вредноста на резервните делови	(276,234)	(294,927)
	1,913,771	2,099,193
Суровини и потрошни добра	283,362	380,785
Лигнит	329,133	220,951
Останато	13,746	12,959
	2,540,012	2,713,888

Во текот на 2015 година Друштвото изврши анализи за утврдување на стратешките резервни делови, кои можат да се користат само со одредени ставки на недвижностите, постројките и опремата и за кои се очекува дека ќе се користат подолго од еден пресметковен период. Вредноста на овие утврдени залихи пренесени на недвижностите, постројките и опремата изнесува 320,349 илјади денари (Белешка 16).

На 31 декември 2015 година, Друштвото не изврши детални анализи со кои би ги потврдilo квалитативните карактеристики на залихите со цел утврдување на нефункционалните залихи.

Движењето на исправката на вредноста на залихите е прикажана подолу:

	Во илјади денари	
	Година што завршува на 31 декември	31 декември
	2015	2014
На 1 јануари	(294,927)	(303,179)
Кусоци по попис (Белешка 11)	(176)	(4,024)
Вредносно усогласување на залихи (Белешка 11)	(2,548)	-
Искористени резервни делови	21,417	12,276
	(276,234)	(294,927)

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

22. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Побарувања од купувачи - редовни		
Побарувања од купувачи во земјата	3,269,788	3,134,156
Побарувања од купувачи од странство	4,234	4,238
	3,274,022	3,138,394
Намалено за: загуби поради обезвреднување (Белешка 12)	(528,407)	(306,884)
	2,745,615	2,831,510
Побарувања од купувачи – делбен биланс		
Тековен дел на побарувања од јавни институции по склучени спогодби	755,840	749,275
Побарување од ЕВН Македонија АД Скопје по непотпишани спогодби со јавни институции	73,357	73,527
	829,197	822,802
Намалено за: загуби поради обезвреднување (Белешка 12)	(713,850)	(510,703)
	115,347	312,099
Побарувања од купувачи - вкупно	4,103,219	3,961,196
Намалено за: загуби поради обезвреднување	(1,242,257)	(817,587)
	2,860,962	3,143,609
Останати побарувања		
Побарувања од подружници	66,695	114,603
Намалено за: загуби поради обезвреднување	(581)	-
	66,114	114,603
Побарувања за камати	1,052,987	1,117,782
Намалено за: загуби поради обезвреднување (Белешка 12)	(1,050,537)	(1,033,380)
	2,450	84,402
Побарувања врз основа на кредит од МБОР	48,257	78,933
Побарувања врз основа на позајмици дадени на други домашни правни лица	8,556	48,560
Побарувања од вработени	3,200	3,239
Побарувања за претплатен данок на добивка	-	41,919
Останато	90	-
	60,103	172,651
Намалено за: загуби поради обезвреднување (Белешка 12)	(8,556)	(8,556)
	51,547	164,095
	2,981,073	3,506,709

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

22. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА (продолжение)

Најголемиот дел од побарувањата од купувачи во земјата го сочинуваат побарувањата од ЕВН Македонија АД Скопје со нето сметководствена вредност од 2,249,720 илјади денари (2014: 2,300,350 илјади денари) и АД Мепсо со нето сметководствена вредност од 248,493 илјади денари (2014: 154,210 илјади денари).

Тековниот дел на побарувањата од јавни институции по склучени спогодби со нето сметководствена вредност од 115,347 илјади денари му беа преотстапени на Друштвото, согласно судското порамнување на 30 март 2011 година (Белешка 19).

Побарувањата од подружници во износ од 66,695 илјади денари (2014: 114,603 илјади денари) вклучуваат побарувања по дадени бескаматни позајмици на подружницата ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ Скопје во износ од 27,000 илјади денари.

Побарувањата од камати во износ од 1,052,987 илјади денари (2014: 1,117,782 илјади денари), намалени за исправката на вредност за сомнителни и спорни побарувања во износ од 1,050,537 (2014: 1,033,380 илјади денари) во најголем дел се однесуваат на побарувањата за камати од АД Мепсо во износ од 976,061 илјади денари (2014: 1,033,380 илјади денари), кои се целосно обезвреднети во 2015 година. Нето сметководствената вредност во износ од 2,450 илјади денари вклучува побарување за камати од разни потрошувачи на електрична енергија (2014: 84,402 илјади денари).

Побарувањата врз основа на кредитот од ИБРД во износ од 48,257 илјади денари (2014: 78,933 илјади денари) се однесуваат на побарувања по делот од долгорочниот заем одобрен од МБОР (Белешка 27), којшто согласно Договорите за регулирање на обврските за отплата на заемот од МБОР, склучени на ден 13 декември 2005 година, се отплатуваат во целост од страна на Друштвото. Согласно гореспоменатите Договори, делот во износ од 9.24% и 10.78% од заемот одобрен од МБОР, Друштвото последователно ги наплатува од страна на ЕВН Македонија АД Скопје и АД Мепсо, соодветно.

Побарувањата врз основа на позајмици дадени на други домашни правни лица во износ од 8,556 илјади денари (2014: 48,560 илјади денари) вклучуваат позајмици одобрени на ГА-МА ЈП во износ од 6,500 илјади денари и ЈП за просторни и урбанистички планови, Скопје во износ од 2,056 илјади денари, кои се наследени со делбениот биланс на ЕСМ АД – Скопје и се целосно обезвреднети.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

23. ОДНАПРЕД ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Аванси дадени на добавувачи	591,537	676,326
Пресметани камати по кредити	63,251	121,569
Однапред платени трошоци	11,549	12,420
	<u>666,337</u>	<u>810,315</u>

На 31 декември 2015 година, авансите дадени на добавувачи во износ од 591,537 илјади денари (2014: 676,326 илјади денари), вклучуваат износ од 362,374 илјади денари кои се однесуваат на аванс даден на добавувач, за кој Друштвото започна постапка за активирање на банкарската гаранција и раскинување на договорот.

Останатите аванси вклучуваат износ од 42,268 илјади денари кои се однесуваат на аванс даден на добавувач за изградба на новата управна зграда на Друштвото, износ од 86,855 илјади денари кои се однесуваат на аванс даден на добавувач за изградба на жичара на Попова Шапка, вклучувајќи градежен дел и опрема, како и останати аванси дадени на разни добавувачи во износ од 100,040 илјади денари.

24. КРАТКОРОЧНИ ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Банка	Одобрен износ во оригинална валута	Рок доспевање	Каматна стапка	2015 во илјади денари	2014 во илјади денари
Стопанска Банка АД Скопје, наследено со делбен биланс	3,000,000 МКД	/	/	3,000	3,000
Стопанска Банка АД Скопје	68,486,561 МКД	28.01.2016	1.90%	6,128	68,487
Стопанска Банка АД Скопје	15,750,000 МКД	17.06.2016	0.80%	15,750	-
Стопанска Банка АД Скопје	21,056,008 МКД	23.11.2015	0.30%	21,056	-
Стопанска Банка АД Скопје	5,920,620 МКД	26.01.2016	0.50%	5,921	-
Стопанска Банка АД Скопје	8,757,170 МКД	23.02.2016	0.30%	8,757	-
Стопанска Банка АД Скопје	2,500,000 ЕУР	26.02.2016	0.90%	153,998	-
Стопанска Банка АД Скопје	15,000,000 МКД	09.02.2015	3.10%	-	15,000
Стопанска Банка АД Скопје	2,997,000 МКД	15.07.2015	1.50%	-	2,997
Стопанска Банка АД Скопје	961,110 МКД	09.02.2015	2.40%	-	961
				<u>214,610</u>	<u>90,445</u>
Исправка на вредноста (Белешка 12)				<u>(3,000)</u>	<u>(3,000)</u>
				<u>211,610</u>	<u>87,445</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015
24. КРАТКОРОЧНИ ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ (Продолжение)

Краткорочниот депозит во Стопанска банка АД Скопје во износ од 21,056 илјади денари кој доспеа за наплата на 23 ноември 2015 година е реализиран, меѓутоа наплатата на тековната сметка во банка е несоодветно евидентирана преку прикажување на приходи од камата (Белешка 13).

25. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Парични средства во банки:		
- во денари	197,445	35,338
- во странски валути	365	49,997
Парични средства во благајна	71	123
	<u>197,881</u>	<u>85,458</u>

26. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ
а. Акционерски капитал

Акционерскиот капитал на Друштвото изнесува 31,738,878 илјади денари и е поделен на 31,738,878 обични акции, со номинална вредност од 1,000 денари по акција. На 31 декември 2015 и 2014 година структурата на основната главнина на Друштвото според Извештајот на Централниот Депозитар за хартии од вредност е следнава:

	% структура		Во илјади денари	
	2015	2014	2015	2014
Влада на Република Македонија	100%	100%	31,738,878	31,738,878
	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>31,738,878</u>	<u>31,738,878</u>

б. Ревалоризациони резерви

Во согласност со македонската сметководствена регулатива од поранешни години, ревалоризацијата на недвижностите, постројките и опремата се пресметувала врз основа на објавени индекси на цени на индустриски производи. Со овие коефициенти се влијаело врз зголемувањето на евидентираниите салда на недвижностите, постројките и опремата, а ефектот од истите влијаел врз создавањето на ревалоризационите резерви.

в. Задолжителна резерва

Во согласност со локалната законска регулатива, Друштвото е обврзано секоја година да издвојува задолжителна резерва, која се формира по пат на зафаќање на 5% од нето добивката. Издвојувањето се врши додека резервата не достигне износ кој е еднаков на една десетина од основната главнина. До достигнување на законскиот минимум оваа резерва може да се користи само за покривање на загуба, а кога ќе го надмине предвидениот минимум вишокот може да се користи за исплата на дивиденди.

г. Останат капитал

Друштвото има посебна резерва која може да се користи за покривање на загуби и други намени и тоа: осигурување од ризик на вработените, пензионирање и исплата на испратнини над утврдениот износ, добротворни цели; смрт на работник или член на семејството; потешки последици од елементарни непогоди, подолго боледување и тежок инвалидитет или потешки болести, погребални трошоци, стручно усовршување и спонзорство. Начинот на создавање, вложување, организација и употреба, висината на средствата, како и планот и програмата на користење на посебната резерва ги утврдува Собранието на акционерите на Друштвото со посебен акт.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

27. ДОЛГОРОЧНИ ПОЗАЈМИЦИ

Изведувач/Позајмувач	Одобрен износ во валута	Услови на отплата	Година на доспевање	Каматна стапка	2015 во илјади денари	2014 во илјади денари
DEPFA Investment Bank Limited	41,037,621 ЕУР	25 еднакви	14.10.2021	Еурибор +2.75%	1,213,296	1,412,668
Светска Банка - МБОР	31,444,451 ЕУР	полугодишни рати	15.02.2017	Либор +0.5%	241,410	394,423
Стопанска Банка АД, Скопје	29,018,707 ЕУР	44 еднакви месечни рати	10.06.2024	Еурибор +4.75%	1,427,877	1,592,927
KfW Frankfurt	16,006,140 ЕУР	20 еднакви	06.01.2019	5.01%	258,541	360,124
KfW, Frankfurt	32,900,000 ЕУР	полугодишни рати	30.06.2023	3.30%	1,599,984	1,809,889
KfW, Frankfurt	27,100,000 ЕУР	20 еднакви	30.12.2025	Еурибор - 0.3%	1,671,673	1,670,848
KfW, Frankfurt	15,000,000 ЕУР	полугодишни рати	30.12.2025	2.50%	922,621	895,825
Deutsche Bank Aktiengesellschaft, Frankfurt	16,000,000 ЕУР	18 еднакви	27.02.2020	12m EURIBOR +1,55%	517,131	630,886
Deutsche Bank Aktiengesellschaft, Frankfurt	48,833,497 ЕУР	24 еднакви	27.09.2025	6m EURIBOR +1,675%	2,379,409	2,625,228
Deutsche Bank Aktiengesellschaft, Frankfurt	24,328,674 ЕУР	24 еднакви	21.12.2026	6m EURIBOR +1,295%	127,507	138,844
Светска Банка - МБОР	3,000,000 УСД	10 еднакви	01.05.2020	Либор+0.6%	76,146	-
Обврски за камата		полугодишни рати			99,015	118,595
					10,534,610	11,650,257
Намалено за тековна доспеаност					(1,543,163)	(1,321,232)
					8,991,447	10,329,025

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

27. ДОЛГОРОЧНИ ПОЗАЈМИЦИ (продолжение)

Позајмицата во износ од 76,146 илјади денари на 31 декември 2015 година е пролонгирана, врз основа на новиот план за отплата одобрен од Светска Банка – МБОР. Согласно новиот план за отплата, Друштвото треба да ја отплати позајмицата на 10 еднакви полугодишни рати до 1 мај 2020 година (Белешка 31).

Основачот на Друштвото - Владата на Република Македонија има дадено гаранција за исполнување на обврските по позајмиците за сметка на Друштвото. Значајните ковенанти на договорите за позајмици во најголем дел се однесуваат на барања за редовно известување до заемодавателите и начин на водење на сметководствената евиденција.

28. РЕЗЕРВИРАЊА

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Резервирања за користи за вработени	321,242	293,643
Резервирања за рекултивација на деградирано земјиште	579,900	388,330
Резервирања за потенцијални загуби по основ на судски спорови	221,941	172,667
	<u>1,123,083</u>	<u>854,640</u>

Резервирањата за користи на вработените на 31 декември 2015 во износ до 321,242 илјади денари (2014: 293,643 илјади денари) се однесуваат на обврски при пензонирање на вработените кои се евидентираат по сегашна вредност на очекуваните идни исплати на вработените по основ пензонирање. Сегашната вредност на очекуваните идни исплати на вработените во 2015 година е утврдена од страна на овластен актуар.

Резервирањата за рекултивација на деградирано земјиште на 31 декември 2015 година во износ од 579,900 илјади денари (2014: 388,330 илјади денари) се однесуваат на проценка на Раководството за обновувањето на земјиштето оштетено за време на рударските операции за што ќе биде потребна инвестиција, во минимален износ од 27,922,160 евра (1,717,213 илјади денари) и временски период од 15 години. Во текот на 2015 година, Друштвото врз основа на проценката од Раководството, изврши дополнителни резервирања за рекултивација и ревитализација на деградирано земјиште во износ од 191,570 илјади денари (2014: 94,830 илјади денари) (Белешка 11).

На 31 декември 2015 година, Друштвото изврши резервирања за потенцијални загуби по основ на судски спорови во износ од 221,941 илјади денари (2014: 172,667 илјади Денари), признавајќи дополнителен трошок за годината во износ од 93,162 илјади денари (2014: 71,667 илјади денари) (Белешка 11).

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

29. ДОНАЦИИ

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
На 1 јануари	28,554	30,848
Приходи од амортизација на донации (Белешка 6)	(2,601)	(2,271)
Расходуваани поддршки	-	(23)
Примени донирани средства	5,370	-
На 31 декември	31,323	28,554

30. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Добавувачи:		
Домашни	2,507,775	3,194,692
Странски	11,064	85,124
	2,518,839	3,279,816
Останати обврски:		
Обврски кон подружници	202,312	215,959
Обврски за плати	166,331	156,190
Обврски за ДДВ	134,670	56,423
Обврски за данок на добивка	98,233	-
Обврски за придонеси и даноци на плати	92,286	88,022
Останати обврски кон вработените	11,868	62,851
Обврски за камата	26,252	26,252
Обврски по основ на колективен договор	6	1,329
Останато	37,962	34,972
	769,920	641,998
Однапред пресметани трошоци:		
Пресметани анuitети по кредит од МБОР	918	24,923
Однапред пресметани трошоци за отворени акредитиви за набавка на опрема	140,624	347,999
Останато	1,264	2,715
	142,806	375,637
	3,431,565	4,297,451

31. КРАТКОРОЧНА ПОЗАЈМИЦА

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Светска Банка - МБОР, авансен кредит 3,000,000 УСД со доспевање на 6 април 2015, каматна стапка Либор+0.6%	-	74,193
	-	74,193

Краткорочната позајмица во износ од 74,193 илјади денари на 31 декември 2014 година е пролонгирана, врз основа на новиот план за отплата одобрен од Светска Банка – МБОР. Согласно новиот план за отплата, оваа позајмица е класифицирана како долгорочна и Друштвото треба да ја отплати позајмицата на 10 еднакви полугодишни рати до 1 мај 2020 година (Белешка 27). Оваа позајмица е обезбедена со гаранција од Владата на Република Македонија. Договорот за гаранција е склучен на 7 април 2011 година и притоа Владата на Република Македонија, преку Министерството за финансии, безусловно се обврзува дека ќе обезбеди средства за сите обврски на Друштвото, согласно договорот за кредит, доколку Друштвото не ги исполни истите.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

32. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ

32.1 Управување со ризикот на капиталот

Друштвото управува со капиталот како би се обезбедило дека ќе биде во состојба да продолжи да работи според принципот на континуитет и во исто време да го максимизира приносот на сопствениците преку оптимизацијата на односот помеѓу обврските и капиталот.

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, кои ги вклучуваат кредитите обелоденети во Белешка 27 и 31, пари и парични еквиваленти во Белешка 25 и главнина, која се состои од уплатен капитал, ревалоризациони резерви, останати резерви и акумулирана загуба како што е обелоденето во Белешка 26.

32.1.1 Показател на задолженост

Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа. Како дел од оваа анализа, раководството го зема во предвид трошокот на капиталот и ризиците поврзани со секоја одделна класа на капиталот.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следува:

	Во илјади денари	
	Година што завршува на	
	31 декември	
	2015	2014
Каматоносни кредити и позајмици	10,435,595	11,605,855
Обврски за камати по позајмици	99,015	118,595
Пари и парични еквиваленти	(197,881)	(85,458)
Нето обврски	10,336,729	11,638,992
Акционерска главнина	33,999,582	33,589,439
	30.40%	34.65%

32.2 Категории на финансиски инструменти

	Во илјади денари	
	Година што завршува на	
	31 декември	
	2015	2014
Финансиски средства		
Вложувања во подружници и заеднички вложувања	713,769	609,939
Финансиски средства расположливи за продажба	1,856	1,857
Долгорочни побарувања	83,002	611,681
Останати финансиски средства	12,791	12,791
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2,977,783	3,461,551
Краткорочни депозити во банки	211,610	87,445
Пари и парични еквиваленти	197,881	85,458
	4,198,692	4,870,722
Финансиски обврски		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	2,747,403	3,546,950
Обврски по основ на кредити	10,534,610	11,724,450
	13,282,013	15,271,400

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

32. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

32.3 Цели на управување со финансиските ризици

Финансиските ризици го вклучуваат пазарниот ризик (девизен ризик и каматен ризик), кредитен ризик и ликвидносен ризик. Финансиските ризици се следат на временска основа и се избегнуваат првенствено преку намалувањето на изложеноста на Друштвото на овие ризици. Друштвото не користи било какви специјални финансиски инструменти за да ги избегне овие ризици затоа што ваквите инструменти не се во широка употреба во Република Македонија.

32.4 Пазарен ризик

Во спроведувањето на своето работење Друштвото е изложено првенствено на финансиските ризици од промена на курсот на странските валути и промена на каматните стапки (види подолу).

Изложеноста на пазарниот ризик се следи преку анализата на сензитивноста. Немаше промена во изложеноста на Друштвото на пазарните ризици или начинот на кој Друштвото управува или го мери ризикот.

32.5 Управување со девизниот ризик

Друштвото е изложено на девизен ризик првенствено од парите и паричните еквиваленти, побарувањата од купувачи и обврските кон добавувачи во странство, како и каматоносните позајмици и кредити. Промена на дефинираниот девизен курс се врши единствено доколку дојде до значајна промена на девизниот курс на слободниот пазар. Друштвото не употребува посебни финансиски инструменти за намалување на овој ризик бидејќи таквите инструменти не се во широка употреба во Република Македонија. Според тоа, Друштвото е изложено на потенцијален ризик од можните флукуации на курсевите на странските валути.

Сметководствената вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валути е како што следи:

	СРЕДСТВА		Во илјади денари ОБВРСКИ	
	31 декември 2015	31 декември 2014	31 декември 2015	31 декември 2014
ЕУР	52,856	131,083	10,469,528	11,732,388
УСД	-	2,085	76,146	77,186
	<u>52,856</u>	<u>133,168</u>	<u>10,545,674</u>	<u>11,809,574</u>

32.5.1 Анализа на сензитивноста на странски валути

Друштвото е изложено на еврото и американскиот долар. Следната табела детално ја прикажува осетливоста на 10% зголемување и намалување на вредноста на денарот во споредба со овие валути. Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на странската валута за 10%. Негативниот износ подолу означува намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали својата вредност во однос на странските валути за 10%. За зголемување на вредноста на денарот во однос на странските валути за 10%, ефектот врз добивката или останатиот капитал би бил еднаков, но со обратен предзнак, а износите прикажани подолу би биле позитивни.

	Во илјади денари	
	31 декември 2015	31 декември 2014
Загуба	(1,049,282)	(1,167,641)

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

32. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

32.6 Управување со каматниот ризик

Изложеноста на ризик од каматни стапки ја вклучува веројатноста дека вредноста на заемите на Друштвото ќе флукутираат поради промените на пазарните каматни стапки. На 31 декември 2015, вкупните каматносни кредити на Друштвото претставуваат повеќе од половина од вкупните обврски на Друштвото. Во отсуство на активен пазар Друштвото не користи финансиски хеџинг инструменти за намалување на изложеноста на влијанието од каматни стапки.

Сметководствената вредност на финансиските средства и финансиските обврски на крајот на годината е како што следи:

	Во илјади денари	
	Година што завршува на	
	31 декември	
	2015	2014
Финансиски средства		
<i>Некаматносни:</i>		
- Вложувања во подружници	713,769	609,939
- Финансиски средства расположливи за продажба	1,856	1,857
- Долгорочни побарувања	83,002	611,681
- Останати финансиски средства	12,791	12,791
- Побарувања од купувачи и останати побарувања	2,977,783	3,461,551
- Пари и парични еквиваленти	71	123
	<u>3,789,272</u>	<u>4,697,942</u>
<i>Со променлива каматна стапка:</i>		
- Краткорочни депозити во банки	211,610	87,445
- Пари и парични еквиваленти	197,810	85,335
	<u>409,420</u>	<u>172,780</u>
	<u>4,198,692</u>	<u>4,870,722</u>
Финансиски обврски		
<i>Некаматносни:</i>		
- Обврски кон добавувачи и останати обврски	2,747,403	3,546,950
- Обврски за камати	99,015	118,595
	<u>2,846,418</u>	<u>3,665,545</u>
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
- Каматносни позајмици и кредити	<u>2,781,146</u>	<u>3,065,838</u>
<i>Со променлива каматна стапка:</i>		
- Каматносни позајмици и кредити	<u>7,654,449</u>	<u>8,540,017</u>
	<u>13,282,013</u>	<u>15,271,400</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

32. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

32.6 Управување со каматниот ризик (продолжение)

32.6.1 Анализа на сензитивноста на каматни стапки

Анализата на сензитивноста е одредена врз основа на изложеноста на Друштвото на промена на каматните стапки на финансиските инструменти на крајот на периодот на известување. За финансиските инструменти со варијабилни каматни стапки, анализата е изготвена под претпоставка дека износите на крајот на годината биле непроменети во текот на целата година. При приготвувањето на анализата на сензитивноста на промените на каматните стапки, користено е зголемување или намалување на каматните стапки за 2 процентни поени, што претставува разумна процена на раководството за можните промени на каматните стапки.

Доколку каматните стапки би биле повисоки/пониски за 2 процентни поени, а сите други варијабли непроменети, загубата на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2015 би била поголема, односно помала, за 144,901 илјади денари (2014: 167,345 илјади денари). Осетливоста на Друштвото на промена на каматните стапки е намалена во 2015 во однос на 2014 како резултат на намалувањето на каматносоносните позајмици и кредити деноминирани во странски валути, како и на зголемувањето на депозитите во банки.

32.7 Управување со кредитниот ризик

Кредитниот ризик се однесува на ризикот да другата страна не ги исполни своите договорни обврски, што ќе резултира со финансиски загуби за Друштвото. Кредитниот ризик на Друштвото е значајно концентриран на два купувачи и тоа АД Мепсо и ЕВН Македонија АД Скопје. Побарувањата на Друштвото не се обезбедени со било какви меници, гаранции или друг вид на колатерал.

Структурата на побарувањата од купувачите на 31 декември 2015 година е како што следува:

	Бруто изложеност	Исправка на вредност	Во илјади денари Нето изложеност
Недоспеани побарувања	1,634,217	-	1,634,217
Доспеани, но неисправени побарувања	1,343,566	-	1,343,566
Доспеани и исправени побарувања	2,301,931	(2,301,931)	-
	<u>5,279,714</u>	<u>(2,301,931)</u>	<u>2,977,783</u>

Структурата на побарувањата од купувачите на 31 декември 2014 година е како што следува:

	Бруто изложеност	Исправка на вредност	Во илјади денари Нето изложеност
Недоспеани побарувања	1,530,674	-	1,530,674
Доспеани, но неисправени побарувања	1,930,877	-	1,930,877
Доспеани и исправени побарувања	1,859,523	(1,859,523)	-
	<u>5,321,074</u>	<u>(1,859,523)</u>	<u>3,461,551</u>

32.7.1 Недоспеани побарувања

Недоспеаните побарувања во износ од 1,634,217 илјади денари (2014: 1,530,674 илјади денари), во целост се однесуваат на фактурираната електрична енергија, загреана вода и пареа за месец декември, која што достасува за наплата во јануари 2016 година.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

32. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

32.7 Управување со кредитниот ризик (продолжение)

32.7.2 Доспеани, но неисправени побарувања

Старосната структура на доспеаните, но неисправените побарувања за годините што завршуваат на 31 декември 2015 и 2014 е како што следува:

	Во илјади денари Година што завршува на 31 декември	
	2015	2014
од 31 до 90 дена	1,050,191	1,210,546
од 91 до 180 дена	33,038	32,947
од 181 до 365 дена	175,940	119,424
над 365 дена	84,397	567,960
	<u>1,343,566</u>	<u>1,930,877</u>

32.8 Управување со ликвидносниот ризик

32.8.1 Табели за ликвидносен и каматносен ризик

Следните табели детално ја прикажуваат преостаната договорна доспеаност на финансиските обврски. Табелите се изготвени врз основа на недисконтираните готовински текови на финансиските обврски.

	Просечна пондер. ефектив. каматна стапка	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1-5 години	Во илјади денари 31 декември 2015 Над 5 години	Вкупно
Некаматносни	0%	2,846,418	-	-	-	-	2,846,418
Со фиксна каматна стапка	3.19%	-	-	428,052	1,954,695	737,525	3,120,272
Со променлива каматна стапка	2.08%	16,921	272,347	953,499	4,986,217	2,080,926	8,309,910
		<u>2,863,339</u>	<u>272,347</u>	<u>1,381,551</u>	<u>6,940,912</u>	<u>2,818,451</u>	<u>14,276,600</u>

	Просечна пондер. ефектив. каматна стапка	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1-5 години	Во илјади денари 31 декември 2014 Над 5 години	Вкупно
Некаматносни	0%	3,665,545	-	-	-	-	3,665,545
Со фиксна каматна стапка	3.08%	-	-	392,452	2,164,120	1,062,694	3,619,266
Со променлива каматна стапка	3.06%	-	177,013	714,027	4,013,968	3,507,553	8,412,561
		<u>3,665,545</u>	<u>177,013</u>	<u>1,106,479</u>	<u>6,178,088</u>	<u>4,570,247</u>	<u>15,697,372</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

32. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

32.9 Објективна вредност на финансиските инструменти

Објективната вредност на финансиските средства и финансиските обврски е одредена на следниот начин:

- објективната вредност на финансиските средства и финансиските обврски со стандардни услови, со кои се тргува на активните ликвидни пазари, се одредува врз основа на котираните пазарни цени;
- објективната вредност на останатите финансиски средства и обврски (со исклучок на деривативните инструменти) се одредува во согласност со општо прифатените модели на вреднување кои се базираат на анализа на готовинските текови, со користење на цени од објавените тековни пазарни трансакции и понудени цени од дилерите за слични инструменти.

32.9.1 Сметководствена вредност во споредба со објективната вредност

Следната табела ја прикажува сметководствената вредност на финансиските средства и финансиските обврски во однос на нивната објективна вредност на 31 декември 2015 и 2014 година:

	31 декември 2015		Во илјади денари 31 декември 2014	
	Сметковод. вредност	Објективна вредност	Сметковод. вредност	Објективна вредност
Финансиски средства				
Вложувања во подружници	713,769	713,769	609,939	609,939
Финансиски средства расположливи за продажба	1,856	1,856	1,857	1,857
Долгорочни побарувања	83,002	83,002	611,681	611,681
Останати финансиски средства	12,791	12,791	12,791	12,791
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2,977,783	2,977,783	3,461,551	3,461,551
Краткорочни депозити во банки	211,610	211,610	87,445	87,445
Пари и парични еквиваленти	197,881	197,881	85,458	85,458
	<u>4,198,692</u>	<u>4,198,692</u>	<u>4,870,722</u>	<u>4,870,722</u>
Финансиски обврски				
Обврски кон добавувачи и останати обврски	2,747,403	2,747,403	3,546,950	3,546,950
Обврски врз основа на кредити	10,534,610	10,534,610	11,724,450	11,724,450
	<u>13,282,013</u>	<u>13,282,013</u>	<u>15,271,400</u>	<u>15,271,400</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

32. ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ (продолжение)

32.9 Објективна вредност на финансиските инструменти (продолжение)

32.9.2 Претпоставки користени при одредувањето на објективната вредност на финансиските средства и финансиските обврски

Со оглед на фактот дека не постои доволно пазарно искуство, стабилност и ликвидност за купувањата и продажбите на финансиските средства и обврски, како и со оглед на тоа дека не постојат објавени пазарни информации, за целите на обелоденувањата поврзани со објективната вредност на финансиските средства и обврски, со исклучок на останатите финансиски средства, Друштвото ја користеше техниката на анализа на дисконтираните готовински текови. При ваквата техника на вреднување се користат каматните стапки за финансиски инструменти со слични карактеристики, со цел да се добијат релевантни проценки на цените од тековните пазарни трансакции.

За вложувањата во котираните банки, Друштвото ја користеше пондерираната пазарна цена на последниот ден на тргувањето во годината, додека за вложувањата во зависните друштва е користена нивната вредност утврдена со последната проценка.

Земајќи ја предвид краткорочноста на побарувањата и обврските не постои значајно отстапување на нивната сметководствена вредност во однос на нивната објективна вредност.

33. ПОТЕНЦИЈАЛНИ И НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

а. Судски спорови

Друштвото е тужена страна во неколку судски спорови кои произлегуваат од неговото работење.

Со состојба на 31 декември 2015, судските постапки покренати против Друштвото изнесуваат вкупно 1,128,209 илјади денари (2014: 1,361,326 илјади денари). На датумот на овие финансиски извештаи, Друштвото евидентираше резервирања од потенцијални загуби врз основа на судски спорови во износ од 221,941 илјади денари (2014: 172,667 илјади денари) (Белешка 28). За останатиот дел од потенцијалните обврски на Друштвото на 31 декември 2015 година во висина од 906,268 илјади денари (2014: 1,188,659 илјади денари) не е евидентирано било какво резервирање на денот на известување бидејќи Раководството на Друштвото смета дека истите нема да резултираат во материјално значајни обврски и одлив на средства.

Вредноста на судските спорови во кои Друштвото се јавува како тужител изнесуваат 2,737,240 илјади денари (2014: 3,512,950 илјади денари), од кои 2,152,678 илјади денари (2014: 2,043,626 илјади денари) се однесуваат на пет судски спорови со АД Мепсо.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2015

33. ПОТЕНЦИЈАЛНИ И НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

б. Обврски за заштита на животната средина

Согласно локалната регулатива друштвата кои се занимаваат со ископување на минерали се обврзани да го обноват земјиштето на кое се врши ископувањето. Друштвото подготви елаборати врз основа на кои проценетите трошоци за обновување на земјиштето, како и евидентираниите резервациите по рудници се прикажани во табелата подолу:

	Година на иницијална резервација	Проценет период на експлоатација	Преостанат период на експлоатација	Проценети трошоци		Резервација на 31 декември 2015		Преостанат износ за резервирање	
				Во евра	Во илјади денари	Во евра	Во илјади денари	Во евра	Во илјади денари
Рудници РЕК Битола	2011	15 години	10 години	19,654,127	1,208,363	8,253,920	508,397	11,400,207	699,966
Површински коп			15 години од						
„Подинска јагленова	Сеуште не се		почеток на						
серија“, РЕК Битола	експлоатира	15 години	експлоатација	7,105,038	436,828	-	-	7,105,038	436,828
Рудници РЕК Осломеј	2010	5 години	-	1,162,995	71,503	1,162,995	71,503	-	-
				<u>27,922,160</u>	<u>1,716,694</u>	<u>9,416,915</u>	<u>579,900</u>	<u>18,505,245</u>	<u>1,136,794</u>

в. Трошоци во врска со преносот на сопственоста на имотот и земјиштето

На 14 декември 2005 година, Владата на Република Македонија го измени законот за трансформација на ЕСМ АД - Скопје, објавувајќи дека земјиштето и градежните објекти на Друштвото кои претходно беа во државна сопственост ќе бидат пренесени во сопственост на Друштвото. Друштвото започна процес на регистрација на градежните објекти што се водат на име на Друштвото кај релевантните катастри, за да може ЕЛЕМ да се стекне со сопственост како што е определено со измените во Законот за трансформација. Во својата сметководствена евиденција, Друштвото нема предвидено било какви провизии и трошоци во врска со преносот на сопственоста на градежните објекти и Раководството не е во состојба да обезбеди проценка на надоместоците што треба да ги плати во врска со овој пренос на сопственоста, или неевидентираниот обврска во однос на кумулативниот износ на надоместоците што треба да ги плати.

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

34. ОБЕЛОДЕНУВАЊА ЗА ПОВРЗАНИ СУБЈЕКТИ

Друштвото остварува трансакции со поврзаните субјекти во нормалниот тек на работење.

Меѓусебните трансакции за годината што завршува на 31 декември 2015 се следниве:

	Учество во капитал	Исправ- ка на вред- ност	Нето учество во капита- лот	Побару- вања	Обврски	Приходи	Трошоци
ФОД ДООЕЛ – Новаци, АД							
ЕЛЕМ – Скопје	83,662	-	83,662	6,397	154,317	744	391,548
ФОРТ ДООЕЛ – Осломеј,							
АД ЕЛЕМ – Скопје	12,766	-	12,766	33,141	9,102	2,722	86,007
ЕЛЕМ ТРЕЈД ДООЕЛ –							
Скопје	30,306	-	30,306	-	35,873	-	-
ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ							
Скопје	963,634	377,199	586,435	27,157	3,020	95	27,135
ЕЛМЕ ТОПЛИФИКАЦИЈА							
ДОО Скопје	-	-	-	-	-	746	149
ЕЛМЕ СНАБДУВАЊЕ							
ДОО Скопје	200	-	200	-	-	-	-
ЕЛМЕ ДИСТРИБУЦИЈА							
ДОО Скопје	200	-	200	-	-	-	-
ЕЛМЕ ПРОИЗВОДСТВО							
ДОО Скопје	200	-	200	-	-	-	-
АД Мелсо	-	-	-	248,499	35,325	2,206,074	114,125
Надоместоци за клучното							
раководство	-	-	-	-	-	-	7,550
	<u>1,090,968</u>	<u>377,199</u>	<u>713,769</u>	<u>315,194</u>	<u>237,637</u>	<u>2,210,381</u>	<u>626,514</u>

Меѓусебните трансакции за годината што завршува на 31 декември 2014 се следниве:

	Учество во капитал	Исправ- ка на вред- ност	Нето учество во капита- лот	Побару- вања	Обврски	Приходи	Трошоци
ФОД ДООЕЛ – Новаци, АД							
ЕЛЕМ – Скопје	83,662	-	83,662	5,653	170,864	2,000	591,509
ФОРТ ДООЕЛ – Осломеј,							
АД ЕЛЕМ – Скопје	12,766	-	12,766	30,419	7,034	3,118	74,182
ЕЛЕМ ТРЕЈД ДООЕЛ –							
Скопје	30,306	-	30,306	-	35,873	-	-
ЕЛЕМ ТУРС ДООЕЛ							
Скопје	858,633	377,199	481,434	77,612	2,188	130	31,541
ЕЛМЕ ТОПЛИФИКАЦИЈА							
ДОО Скопје	1,171	-	1,171	919	-	-	299
ЕЛМЕ СНАБДУВАЊЕ							
ДОО Скопје	200	-	200	-	-	-	-
ЕЛМЕ ДИСТРИБУЦИЈА							
ДОО Скопје	200	-	200	-	-	-	-
ЕЛМЕ ПРОИЗВОДСТВО							
ДОО Скопје	200	-	200	-	-	-	-
АД Мелсо	-	-	-	154,216	165,808	1,169,377	349,982
Надоместоци за клучното							
раководство	-	-	-	-	-	-	13,057
	<u>987,138</u>	<u>377,199</u>	<u>609,939</u>	<u>268,819</u>	<u>381,767</u>	<u>1,174,625</u>	<u>1,060,570</u>

БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2015

35. ДАНОЧЕН РИЗИК

Во Република Македонија тековно во сила се неколку даночни закони кои се воведени од страна на Министерството за финансии на Република Македонија. Овие даноци вклучуваат: данок на додадена вредност, данок на добивка, персонален данок на доход и останати даноци. Освен тоа, регулативите кои се однесуваат на овие даноци не беа на сила подолг период, спротивно на соодветната легислатива во развиените пазарни економии. Дополнително, регулативите кои ја дефинираат имплементацијата на овие закони, често се нејасни или воопшто не постојат. Постојат спротивставени мислења, во однос на правното толкување на регулативата помеѓу различни министерства и државни организации. На тој начин се креираат неизвесности, како и правни конфликти. Даночните биланси, вклучувајќи ги и сите останати полиња на даночна регулатива (како што се увозните царини), можат да бидат предмет на преглед и контрола од неколку соодветни даночни власти, кои можат да проценат значајни казни и пенали.

Толкувањето на даночната легислатива од страна на даночните власти, применета врз трансакциите и активностите на Друштвото, може да не коинцидира со толкувањата на Раководството. Како резултат на тоа, трансакциите можат да бидат оспорени од даночните власти и од Друштвото може да биде побарано да плати дополнителни даноци, пенали и камати кои можат да бидат значајни. Документацијата на Друштвото останува отворена за контрола од страна на даночните и царинските власти, за период од пет години. Ова практично значи дека даночните власти можат да одредат плаќање на дополнителни обврски во период од пет години од настанувањето на даночната обврска. Горенаведените објаснувања создаваат даночни ризици во Република Македонија, кои се суштински позначајни од оние кои се вообичаени во земјите со повеќе развиени даночни системи.

Документацијата на Друштвото останува отворена за контрола од страна на даночните и царинските власти за период од пет години. Сметководствената евиденција на Друштвото од 2009 до 2011 година беше предмет на контрола од страна на даночните власти.

36. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Официјалните девизни курсеви користени при искажувањето на финансиските инструменти деноминирани во странска валута, на 31 декември, се следните:

	2015	Во денари 2014
1 ЕУР	61.5947	61.4814
1 УСД	56.3744	50.5604

Прилог 1 – Годишен извештај

Прилог 2 – Годишна сметка